OPPLAND BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Kontorsted:
Landbrukssenteret (Felleskjøpet), Lillehammer

Adresse: Industrigt. 56, 2619 Lillehammer

Åpningstid: Man. til tor. kl. 09.00 – 14.00

Telefon:	*61 25 75 70*
Mobil:	*48 06 35 55*
E-post:	*oppland@smabrukarlaget.no*
Hjemmeside:	*www.smabrukarlaget.no/oppland*

Bankgiro:	*9365 12 04052*
Org.nr:	*971536950*

Fylkessekretær: *Annette Jørstad*

Forsideillustrasjon: Aksjon Oslo vår 2014 i anledning bruddet i jordbruksforhandlingene
Foto: Annette Jørstad

Årsmeldinga blir lagt fram på årsmøtet på Øyer Quality Hotel & Resort Hafjell, Øyer, den 22. mars 2015

Med hilsen styret i Oppland Bonde- og Småbrukarlag

Terje Holen
Elin Aarum (permisjon)
Per Idar Vingebakken
Fride Gunn Rudi
Ragnhild Næprud
Nils Arne Sveen
Elin Rømyhr Haugen
Therese Rudi
Arne Kristian Holslien
Leif Ragnar Nyseth (I Elin Aarums permisjon)

Innhold

Side 1: Kontaktinfo
2: Innhold
3: Lederen
4: Fylkesstyret
5: Arbeidsåret
5: Lokallag
6: Oversikt lokallag
7: Utvalg
8: Medlemsutvikling
8: Årsmøte og felleskonferanse
11 Leders tale til årsmøte
15: Jordbruksforhandlingene
16: Innspill fra OBS
18: Regjeringens forslag
22: Landsmøte i NBS
22: OBS sine forslag til Landsmøte
28: Freda rovvilt
30: Prosjekter
30: Effektivisering av skadefelling på freda rovvilt
RULL (rekruttering, utdanning og likestilling)
Bondeglød
31: Regional plan for Gudbrandsdalslågen m/sideelver
31: Utvalg og samarbeidstiltak
31: Landbruksråd Innlandet
Landbrukets HMS-tjeneste
32: Landbruksforum
Mineralgjødselet/rapportlansering
33: Faglig rådgivende utvalg for Langsua og Reinheimen
33: Tilretteleggingsmidler
34: Regionalt Miljøprogram
Bygdeutviklingsmidlene til utredning og tilrettelegging
Bygdeutviklingsmidlene, Innovasjon Norge, Oppland
35; Bygdeutviklingsmidlene Valdres og Nord-Gudbrandsdal
36: Henvendelser – tiltak - høringer
38: Organisatorisk arbeid – informasjon - deltakelse
39: Landbruket i Oppland
40: Avslutning

STØTT VÅRE ANNONSØRER.
DE STØTTER OSS

Lederen

Vanligvis er denne plassen brukt til ei oversikt over store og små hendelser i organisasjonen, og i landbruket ellers. Årsmeldinga som følger etter denne sida, vil gi den oppsummeringa. Samtidig vil årsmeldinga også være et dokument med faktaopplysninger som for framtida er et ledd i historia.

Det jeg vil bruke plassen til denne gangen er først og fremst å gratulere oss alle i Oppland Bonde og Småbrukarlag med 100 års jubileet. Vi ble født fordi noen også for hundre år sida, så behovet for et alternativ til Norges Bondelag, men også fordi jordbruket i Norge og Oppland bestod av en stor mengde små bruk. Bruk der det ble produsert mat på alle tilgjengelige resurser, i ei tid der det var stor politisk forståelse for matsikkerhet og å skaffe mat til en voksende befolkning. Enkelt sagt var det samme problemstillinger for 100 år sida som nå. Dere kjenner jo alle de flotte formuleringer i Stortingsmelding nr. 9 2012-2013.

Jubilanten brukte også mye av sine første ti-år på å bygge kunnskaper hos produsentene. Mange herredsagronomer rundt i bygdene, i mellomkrigstida, startet sitt virke som småbruksvandrelærere. Mange av disse uteksaminert fra høgskolen på Sem, i Asker. Her i Oppland, blomstrer fortsatt landbruksskolen som Oppland Bonde og Småbrukarlag startet i 1917. Den gang Oppland Småbruks og Hagebruksskole. Nå Valle videregående skole.

Har så hundreåringen noen framtid? Personlig har jeg vært medlem i organisasjonen i omkring halvparten av jubilantens eksistens. Det har vært mange oppturer og nedturer. Det har vært skiftende regjeringer, og det har vært sterke drivkrefter i næringa for å komme dit landbruket vårt er i dag. Også på godt og vondt. Hos meg er det ingen tvil om at Bonde og Småbrukarlaget har framtida for seg også de neste 100 år. Vi har alltid vært et talerør for å ta vare på bruk, jord og en resursnyttig matproduksjon. Vi har klart oss gjennom både næringspolitiske og partipolitiske stormkast i landbrukspolitikken. Vi har vært latterliggjort, fra næringa sjøl og til statsrådsnivå, for våre standpunkter. Likevel har vi stått stødig som malmfurua og vist styrke som tennargrana. Nå opplever vi at synpunktene vi hadde for 30-40 år sida, tas fram igjen av andre, og pusses blanke. Nå er det ingen som latterliggjør at vi har markert oss med det sterkeste våpenet vi har i landbrukspolitikken. Nemlig å ikke ta ansvaret for en landbrukspolitisk utvikling som reduserer brukstallet, lettvinte omdisponeringer av matjorda til utbygging av veger og boliger, økte miljøproblemer og redusert lønnsomhet. I tillegg til dette en matproduksjon i Norge med stadig større andel import av forråvarer, som nå begynner å vise oss at mattryggheten er i spill.

Hundreåringen er fortsatt sprek, og vi har arbeidsoppgaver som venter. Med dagens politiske styring så stamper næringa i motbakke. De som fortsatt tiljubler den retningen landbrukspolitikk og matproduksjon ønskes utviklet nå, er et fåtall. Derimot er de som ønsker kontroll over maten de spiser, og et økende innsyn i produksjonsmåten, et stadig større antall. Dette er gledelig. Og dette er et viktig område å følge opp videre. Her ligger muligheten for å få endringer der trygghet for en matproduksjon med vekt på både jordas og folkets helse er fundamentalt. Politikere forstår når stemmetallet bak dem synker og oppslutningen minker. Vi skal i framtida være blant de som gir tydelige signaler om retningen landbruket og matproduksjonen må gå i. La oss håpe at vi ikke trenger flere tiår på å endre politikken i en mere bærekraftig retning. Sjøl en politiker og en jord-entreprenør trenger trygg mat. Et enkelt men dog så vanskelig resonnement.

Vi må tørre å ta debatten om produksjonsmåter og konsekvenser. Vi må vise en åpenhet i næringa som kan gi garantier for at vi handler i tråd med våre utsagn. Dette er store og tunge oppgaver i ei tid der penger styrer alt, men stadig viser at grunnlaget for god helse og trygg mat vanskelig kan kjøpes på salg.

Jeg inviterer både dere som er medlemmer, men også alle sympatisører, til å bli med inn i jubilantens framtid, ved å delta i debatten om bruk av jord, produksjon av mat som vil føre til at alle kan sikres nok og god mat, på vår klode. Det gamle slagordet handle lokalt og tenke globalt er noe slitt, men vi kan jo begynne med det lokale.

Godt og innholdsrikt jubileumsår.

Terje Holen

Fylkesstyret

Terje Holen **fylkesleder AU** **Rep.skapet NBS**	Engjomv. 140 2611 Lillehammer	61 26 98 95 909 72 675 **terje.holen@smabrukarlaget.no**
Ragnhild Næprud **Nestleder**	Solhjemslivegen 286 2670 Otta	480 03 073 **nragnhild@hotmail.com**
Elin Aarum (permisjon)	Landåsv. 563 2861 Landåsbygda	915 21 450 **elinaarum@gmail.com**
Per Idar Vingebakken	Nordås gard 2848 Skreia	61 16 33 13 995 10 990 **vingeba@gmail.com**
Fride Gunn Rudi	2630 Ringebu	95 05 73 30 **fride.rudi@venabygd.net**
Elin Rømyhr Haugen	Liagardsvn. 530 2975 Vang	41 33 16 18 **elin.romyhr.haugen@n2u.no**
Therese Rudi **Undomsrepresentant**	2630 Ringebu	47 88 93 43 **therudi91@gmail.com**
Arne Kristian Holslien	Grønnlandsvn. 169 2651 Gausdal	61 25 82 36 481 07 051 **akrihol@online.no**
Nils Arne Sveen	2890 Etnedal	901 71 300 **nasveen@live.no**
Vararepresentanter:		
1: Leif Ragnar Nyseth	Gilbergsrovg. 311 2839 Ø. Snertingdal	61 18 38 20 95 05 08 39 **r-nyset@online.no**
2: Gunnar Larsen	Sorperoa Ø 2640 Vinstra	61 29 14 35 907 38084 **gular3@online.no**
3: Marie Anita Schjøll	2850 Lena	61 16 02 71 913 95 871 **anitascholl@hotmail.com**
Vara for ungdomsrep. Håkon Grindstuen	Hunderfossvn. 400 2625 Fåberg	99 47 55 81 grindstuen@hotmail.com
Revisorer: Grethe Skogli Hans Myhren (til nov 14) Håvard Kleven (konst. des. 14)		901 89 459

Ringebu Fåvang Innkjøpslag

Arbeidsåret

Det har i meldingsåret vært avholdt 5 styremøter hvorav et strategimøte. Det har vært til dels mye møtevirksomhet i 2014 hvor hoveddelen har falt på fylkesleder og fylkessekretær. Med såpass mye møtedeltakelse har det vært krevende å få utført alle arbeidsoppgaver som tilfaller laget gjennom året.

Terje Holen har i tillegg til lederervervet sittet i organisasjonsutvalget i NBS og arbeidet mye med verving og oppfølging av medlemmer med manglende betaling av medlemskontingenten. Han har også vært aktiv og etterspurt for å holde kurs i oppdeling av slakt og konservering av kjøtt. Fylkessekretær har sittet i utmarksutvalget i NBS og siden høsten 2014 sittet, på vegne av NBS sammen med generalsekretær Olaf Godli, i regjeringsoppnemt gruppe for å gjennomgå miljøvirkemidlene i landbruket. Hun har deltatt i oppstartsmøter for RULL2 (rekruttering, utdanning og likestilling i landbruket, i regi fylkeskommunen) samt sittet i styret for Landbruksråd Innlandet. Therese Rudi tok over arbeidet i RULL2 i desember.

I 2015 er OBS 100 år og siste halvår 2014 har det vært arbeidet aktivt med planlegging og møter for gjennomføring av aktiviteter og tiltak gjennom jubileumssåret.

Styremedlemmene er fadder for lokallagene. De har hatt noe arbeid med oppfølging av verving, og medlemmer med utestående betaling av medlemskontingenten, og deltakelse på lokallagsårsmøter.

Ressursgruppa i OBS, som ble opprettet i 2010, har også i 2014 vært sammensatt av Svein Løken, Kristian Ekre, Ole Jacob Christensen, Therese Rudi og Katharina Sparstad. Ressursgruppa nyttes som rådgivende gruppe der styret ønsker faglige innspill.

Året har også vært preget av noen triste hendelser. Sist i november mottok vi det triste budskapet om at Hans Myhren, revisor for OBS og styremedlem i Gausdal BS, var død. Håvard Kleven ble konstituert som andre revisor for regnskapet 2014 på siste styremøte før jul. To andre sentrale personer for OBS døde også i løpet av året. Arnfinn Engen og Leif Skomakerstuen. Begge har på ulike måter vært ressurspersoner som OBS har hatt godt samarbeid med og god nytte av. Siste samarbeidet OBS hadde med Arnfinn Engen var gjennom NBS sitt 100 års-jubiluem for utarbeidelse av bureiserutstillinga. Leif Skomakerstuen sin deltakelse med flytting av bureiserbruket Åseng til Maihaugen, var og er en viktig historisk hendelse som vil bli husket.

Lokallag

(Se egen oversikt over lokallag med lokallagsledere.).
Det er pr. 31.12.14. 23 lokallag. Det er i skrivende stund 5 lag som ikke har innmeldt dato for gjennomføring av årsmøte 2014. Både verving og innkreving av kontingent har vært viktige oppgaver gjennom året. Det ble etter vedtak i fylkesstyret også i 2014 trukket en personlig vervevinner. Ikke uventet ble dette Terje Holen som hadde absolutt flest napp i vervepremien. Premien var et valgfritt gavekort på kr. 3000.- og ble trukket på siste styremøte før jul.

Gausdal regnskap logo

Oversikt over lokallag og regionlag 1.1.15

Lokallag:	Fornavn	Etternavn	Postnr.	Poststed
Lesja/Dovre BS	Odd	Gråberg	2665	Lesja
Skjåk BS	Eivind	Øvrelid	2690	Skjåk
Lom BS	Lars Eivind	Sulheim	2686	Lom
Vågå BS	Geir Marius	Thorud	2680	Vågå
Heidal BS	John Ivar	Tofte	2676	Heidal
Sel BS	Ragnhild	Næprud	2670	Otta
Nord-Fron BS	Ole Petter	Berget	2643	Skåbu
Sør-Fron BS	Per Viggo	Nyhus	2647	Sør-Fron
Ringebu-Fåvang BS	Therese	Rudi	2630	Ringebu
Øyer/Tretten BS	Jorunn	Hagen	2635	Tretten
Gausdal BS	Morten	Torgersen	2653	V.Gausdal
Fåberg BS	Bjørn	Rønning	2625	Fåberg
Vardal BS	Randi	Hasvoldseter	2825	Gjørvik
Toten BS	Jan	Halvorsrud	2847	Kolbu
Hadeland BS	Kristin	Madsen	2750	Gran
Søndre Land BS	Elin	Aarum	2861	Landåsbygda
Torpa og- Omland BS	Arvid	Kletne	2881	Aust-Torpa
Etnedal BS	Nils Arne	Sveen	2890	Etnedal
Nord Aurdal BS	Tom	Myrheim	2910	Aurdal
Øystre Slidre BS	Anne	Sælid Hanslien	2950	Skammestein
Vestre Slidre	Audun	Myrvold	2967	Lomen
Vang BS	Kjell Anders	Haugen	2975	Vang i Valdres
Hedalen BS	Trond	Berg	3528	Hedalen
Region Gudbr.dal	Ole Petter	Berget	2643	Skåbu
Region Valdres	Anne Sælid	Hanslien	2950	Skammestein
Region Vestoppland	Ubesatt			

Follebu bruk

Utvalg

Utvalg 2014	Navn	Dato oppn.
For fylkeslaget:		
Rull 2 styringsgruppe	Annette Jørstad	Høst 14
Rull 2 arbeidsgruppe	Annette Jørstad Therese Rudi	Høst 14 1.1.15
LUT-lærings- og utviklingsteam, Valle	Therese Rudi	11.11.11
BU Rest Oppland	Terje Holen	23.04.12
BU N.Gudbr.dal, regionalt styre	Odd Gråberg Vara: Ola Brenna	Mars 12 April 12
BU Valdres, regionalt styre	Ottar Martinsen Vara: Kåre Skogstad	Mars 12 Mars 12
Forsikringsutv., Gjensidige Oppl	Annette Jørstad / Per Idar Vingebakken	2011
Landbruksråd Innlandet Styringsgruppe Vara:	Annette Jørstad Terje Holen	01.01.11 23.05.11
Landbrukets HMS-tjeneste kontaktp for OBS Regiongr. Gudbrandsdalen	Kristian Ekre Svein Løken	30.03.08-des 14 13.11.07-des 14
Regionalt miljøprogram, styringsgr Vara:	Kristian Ekre Per Idar Vingebakken	09.06.10 23.05.11
Landbruksforum i Oppland	Terje Holen Annette Jørstad Vara: E.Aarum/A.K.Holslien	30.04.10 Høst.12 Høst 12
Nasjonale Turistveger. Regional styringsgruppe	Ola Råbøl, Bondelaget Vara: OBS/Ola Brenna	2010 2010
Regional plan for Lågen m/sideelver Prosjektgruppe	 Arne Kristian Holslien	 23.05.14
Prosjekt Bondeglød, Lhmr.-regionen styringsgr.	Terje Holen	1.mai 13
Langsua nasjonalpark, rådgivende utvalg Vara	Arne Kristian Holslien Anne Sælid Hanslien	Feb. 13 Feb. 13
Reinheimen nasjonalpark, rådgivende utvalg	Ola Brenna	16.sep. 13
Foregangsfylke økologisk kornproduksjon	Werner Sveum	15.jan. 13
Regional plan for Lågen med sideelver, prosjektgruppe	Arne Kristian Holslien	23.5.14
Inn på tunet, prosjektgruppe	Elin Rømyhr Haugen	April 14
For NBS:		
Styret i NBS Styret i NBS	Therese Rudi Berit Irene Bergseth	August 13 – nov 14 Nov. 14
Landbrukets HMS-tjeneste, vara styret	Kristian Ekre	Vår 07-des 14
Samarbeidsutv. m/Gjensidige	Annette Jørstad Per Idar Vingebakken	
Kontaktp. EU-saker for Oppl	Annette Jørstad	2006
Utmarksutvalget	Annette Jørstad	2010 ny 2014
Organisasjonsutvalget	Terje Holen	2011
Miljøvirkemidlene i landbruket Regjeringsoppnevt utvalg	Annette Jørstad	Aug 2014

Internt i OBS		
Ansvarlig for utmarksaker i fylkesstyret	Terje Holen	2007
Ansvarlig for rettferdig handel	Ole Jacob Christensen	2006
Ansvarlig rovviltsaker	Terje Holen	2013
Ressursgruppe	Kristian Ekre Svein Løken, Therese Rudi og Ole Jacob Christensen Katharina Sparstad	21.03.10 Mars 13
Fond		
Solidaritetsfondet for småbrukere OBS-styrets repr. Øvrige: Økonomi	Olav Randen Olav Randen leder Terje Holen, Jan Halvorsrud Merete Furuberg Oddveig Pedersen Moen. Annette Jørstad	29.03.08 18.03.12 29.03.08 18.03.12 29.03.08 18.03.12 18.03.12 (29.03.08)

Medlemsutvikling

Antall medlemmer pr.31.12:		**OBS**	**NBS**
2007	**”**	**1418**	**7105**
2008	**”**	**1360**	**6974**
2009	**”**	**1407**	**6836**
2010	**”**	**1427**	**6741**
2011	**”**	**1408**	**6640**
2012	**”**	**1340**	**6527**
2013	**”**	**1318**	**6614**
2014	**«**	**1312**	**6600**

Vi har i 2014, 66 utmeldte, 64 nye og 93 ubetalte. Vi registrer ut fra disse tallene en netto nedgang på 6 medlemmer siste år.
Vi må dessverre nok en gang konstantere medlemsnedgang selv om nedgangen siste år kun har vært på 6 medlemmer. Ubetalte medlemmer er den største utfordringen og krever mye arbeid fra lokallag og fylkeslag. Det er viktig for lagenes økononomi at gjenbetaling prioriteres like sterkt som nyvering av medlemmer. En del avgang er naturlig da medlemmer faller fra grunnet alder, overdragelse og mange års medlemskap, men å ta kontakt slik at medlemskontingent kan justeres ut fra driftsopphold, sørger som regel for at medlemmet fortsatt velger å betale.

Siden OBS er NBS sitt største lokallag vil innsatsen for å opprettholde medlemstallet i fylkeslaget ha mye å bety for landslagets medlemstall.

Årsmøte og felleskonferanse

Hedmark, Buskerud og Oppland Bonde- og Småbrukarlag avholdt felleskonferanse i anledning fylkelagenes årsmøteavviklinger for 5 gang på rad. Det ble i 2014 avholdt på Hotell Høsbjør, Hedmark 1. og 2. mars.

Felleskonferansen samlet 89 deltakere inkludert innledere, gjester, utsendinger, observatører og fylkesstyrer. Det var 25 utsendinger til årsmøte i OBS fra følgende

lokallag: Lom, Vardal, Torpa-Omland, Toten, Fåberg, Nord-Fron, Øyer-Tretten, Etnedal, Gausdal, Vågå, Ringebu-Fåvang, Hadeland, Øystre-Slidre, Vang og Vestre-Slidre.

Felleskonferansen hadde tittelen: Matjorda vår viktigste ressurs. Felleskonferansen ble åpnet ved leder i Hedmark BS, Ståle Støen. Velkommen til Hedmark ved Erik Ilseng, seniorrådgiver hos Fylkesmannen i Hedmark. Velkommen til Ringsaker ved Stein Inge Wien, landbrukssjef i Ringsaker. Følgende innledninger: Merete Furuberg, leder i NBS, Jord-påvirkninger-kvalitet-fruktbarhet ved fylkesakgronom Øystein Haugrud i Buskerud. Deretter paneldebatt: Matjorda – vår viktigste ressurs bestående av Øystein Haugrud, Merete Furuberg, Karin Andersen (SV), Erik Ringnes (V), Olaf Maurud (Krf) og Ivar Odnes (SP)
Ove Røsbak, artist og forfatter gjorde både humoristiske og alvorlige betraktninger og psykisk helse. Birger Magnor fra Gjensidige om nytt og aktuelt fra bedrift og landbruk i innlandet.
Siden ble det valgt redaksjonskomite bestående av Kari Kobberud Brustad (HBS), Inger-Toril Hjelmstad (OBS) og Ole Auen Viger (BBS). Møteleder lørdag: Terje Holen og søndag morgen Ståle Støen.
Middag av lokale råvarer med underholdning av Ove Røsbak. Kjersti Røhnebæk var toastmaster.

Søndag morgen startet felleskonferansen ved Høsbjørgs direktør som fortalte om hotellets historie. Deretter ble forslag og uttalelser behandlet før fylkeslagene delte seg i separate fylkesårsmøter. Helgen ble avsluttet med loddtrekning av lotteriet som pågikk begge dager. Gevinstene var gitt av lokallagene.

Anne Sælid Hanslien gitt ut av styret

Ove Røsbak sto for underholdningen

Fellessamling med Buskerud, Hedmark og Oppland lørdag

Vedtatte forslag og uttalelser. Utdrag.
Forslag fra OBS om at forslaget som ble innsendt og vedtatt på landsmøte i 2013, ***verktøykassa for jordbruksoppgjøret, blir brukt som grunnlag ved årets jordbruksoppgjør.*** *– oversendt NBS med vedlegg til videre utredning og diskusjon.*

Utvikling av det norske landbruket og økning av norsk matproduksjon*, forslag fra OBS hvor det uttrykkes bekymring etter at Norge fikk ny regjering bestående av H og Frp med samarbeidspartnere i V og Krf. Den nye regjeringen ser ut til å ta grep for en ytterligere sentralisering av produksjoner, en industripreget matproduksjon og økende import av forråvarer. Regjeringen videreføre og forsterker en utvikling av matproduksjonen, som vi registrerer at andre land er på vei bort fra. NBS oppfordres allerede før jordbruksforhandlingene om å reise en debatt om utviklingen i den norske matproduksjonen med grunnlag i følgende punkter:*
Gjeldende Stortingsmelding nr. 9, miljøvennlig matproduksjon, folke- og dyrehelse i forhold til import, brakklegging av areal som følge av sentralisering, økt sjølforsyning på norske ressurser, bruken av budsjettstøtten med følgende underpunkter: fjerne bunnfradraget, driftsvansketilskudd må være en flaggsak og støtten bør vris fra produksjon til areal.
Jordvernbegrepet må utvides*. Forslag fra Krøsherad BS. Jordvernbegrepet må utvides til også å omfatte vern av jordas fruktbarhet.*

Uttak og felling av freda rovvilt. *Fra Øyer-Tretten BS. Uttak og felling overlates til Fylkesmannen fra 1. mai.*

Krafttak for å redde de historiske landrasene av storfe. *Fra Krøsherad BS. De norske landrasene er alle definert som genetisk bevaringsverdige. Alle er utryddningstruet og det sentrale tilskuddet må økes til minst kr. 5000.- pr. dyr ved jordbruksforhandlingene 2014. Det bør også ytes tilskudd for kjøp av melkekvote for dem som vil satse på disse rasene. Tilskuddet bør dekke hele kvoteprisen. Eventuelt tilskudd kan knyttes til drift med en av disse rasene.*

Priskontrollen bør fortsette. *Oppfordring til Stortinget om å stemme ned regjeringens forslag til å oppheve dagens priskontroll ved kjøp og salg av gårdsbruk.*

Styrk utmarksbeitingen. *Fra Vestre-Slidre BS. Det må innføres et areal- og kulturlandskapstilskudd for husdyr på utmarksbeite som tilsvarer det areal- og kulturlandskapstilskuddet som dyra hadde fått på innmarksbeite.*

Fylkesårsmøte i OBS *ble avholdt 2. mars. Fylkesleder Terje Holen åpnet møtet og foretok konstituering og leste brev fra Åge Hovengen som heller ikke i år kunne møte på årsmøte/fellessamling. Årsmøte behandlet ordinære årsmøtesaker.*
Møtedirigenter var Per Idar Vingebakken og Therese Rudi. Møtesekretærer var Anne Hanslien og Ragnhild Næprud. Til å underskrive årsmøteprotokollen ble Odd Rustad og Randi Hasvoldseter valgt.
Det ble lagt fram 2 forslag til årsmøte:
Framsnakking *fra Nord-Fron BS hvor de ønsker tilsendt alle styremøtereferat og sakspapirer fra fylkeslaget og NBS slik at lokallagene kan komme med innspill i forkant av møtene.*
Justering av fylkeskontingenten *fra styret i OBS. Kontingenten har ikke vært justert siden 2005 og forslaget som ble vedtatt var som følger og gjelder fra 2015: Grunnkontingent fra kr. 30 til kr. 50. Lav til topp fra kr. 110 til kr. 130. Verdiskaping fra kr. 50 til kr. 70.*

Anne Hanslien gikk ut av styret og ble overrakt innrammet tegning av Fride Gunn Rudi ved fylkesleder Terje Holen.
Avslutningsvis ble det informert om Solidaritetsfondet for småbrukere og medlemsavtalen Ramirent og OBS har inngått.

Leders tale til årsmøtet:

Gode årsmøte, utsendinger, gjester.
Det har falt litt i min lodd å omtale forskjellige typer naturkatastrofer nesten hver gang jeg har snakket til årsmøtet i Oppland bonde og Småbrukarlag. Slik er det også i år. Vi hadde veldig tidlig på sommeren flom på nytt i flere deler av Oppland. Det vart ikke ramma så mye jordbruksareal totalt, i 2013, som i 2011, men for en del både i næringa og mange også utafor næringa, var det en dramatisk situasjon. En del hadde ikke rukket å få utbedret skadene etter forrige flom, noen hadde ikke fått erstatningsoppgjør etter flommen i 2011, og satt i en økonomisk vanskelig situasjon, da de på nytt ble rammet. Mange boligeiendommer var rammet, og til dels hele boligfelt. Et eks er Veikledalen i Nord-Fron.
Sammen med folk fra det lokale Bonde og Småbrukarlaget, fra Nord-Fron kommune og leder i NBS, deltok jeg i ei befaring i Gudbrandsdalen. Det gjør et sterkt inntrykk å sjå åssen naturkreftene herjer med jordmasser og hus og veger. Samtidig fikk vi også sjå hvor tilfeldig katastrofen rammer. Et hus uskadd, mens naboen på begge sider 20 meter unna var totalskadd. Hus som hang i løse lufta. Elver og bekker tok seg nytt løp og enkelte plasser var det mye flaks at ikke skader ble en fullstendig katastrofe og at menneskeliv gikk tapt. Vi får nå håpe at erstatninger blir utbetalt fort, og at myndighetene setter i gang sikrings og utbedringstiltak på en slik måte at vi ikke får flere skader på nytt. De store snømengdene vi har nå i fjell og høgereliggende områder, vil gi oss mye vatn til vårs. Sammen med andre næringsorganisasjoner i fylket og OFK og FMLA har vi vært med å påvirket prosessen med raskere utbedring av skader og også en raskere utbetaling av erstatninger.
En annen ting, som også er ei katastrofe for de som rammes er den økende rovdyrplagen som rammer fylket vårt. Og dette er årlig og blir verre og verre for hvert år. Sjøl om jerven i sum fortsatt er den største skadegjøreren, så er det ulvens lystmordherjinger som framstår som den blodigste sauemassakeren i Oppland i flere år. Det har i fra mange kanter, inkl. oss i OBS vært gjort mange forsøk på å løse problemene, men resultatet er nedslående. Jeg nøler ikke et øyeblikk med å slå fast at det er fullstendig mangel på politisk vilje til å løse konfliktene som gjør at vi er der vi er nå. Den nye regjeringa lovde endringer men de uteblir og vi ser klart at det er byråkratiet som har styringa og som rett og slett blander seg inn i politikken. Det som må fortsatt være et krav også fra dette møtet er at streifulv må tas ut omgående, som skadeforebyggende tiltak. Videre må alle restkvoter fra kvote og lisensjakt tas ut dersom det ikke lykkes i jakta. Utmarka skal brukes til matproduksjon. Den Ole Brum politikken som det legges opp til kan vi ikke leve med. Vi er helt nødt til å få en forvaltning av alle rovdyr som gjør det mulig å bruke utmarka til noe som er fornuftig og nødvendig. Matproduksjon. Vi kan ikke fortsette å gamble med både folk og dyrs liv og helse.
Ny regjering.
Valget høsten 2013, ga oss ei historisk regjering, og en politisk ledelse i LMD fra Fremskrittspartiet.
Det knytter seg unektelig stor spenning til jordbrukets framtid. Til utviklinga av den norske matproduksjonen og bondens inntekter og hvordan de skal framskaffes. Hittil har vi sett en statsråd med lite respekt for den beste matjorda, med sterke ønsker om å oppheve priskontrollen på landbrukseiendommer, svekke enkelttiltak i jordbruksavtalen, og en generell svak forståelse av det norske jordbrukets utfordringer. Billig mat er

hovedmålet. Midlene som statsråden vil bruke for å nå en enda lågere matpris er svekking av lønnsomheta i jordbruket. Det ser ut til at det går henne hus forbi at både våre naboer og land lengre unna oss endrer landbrukspolitikken for nettopp å sikre mat til egen befolkning.
Den norske landbrukspolitikken består av tre hovedelementer. Tollvern. Jordbruksavtala. Samvirkes rolle som markedsregulator. Enn så lenge skal jordbruksavtala bestå, med årlige jordbruksforhandlinger. De to andre hovedpilarene i landbruket og norsk matproduksjon har det allerede vært gjort tiltak fra regjeringen for å svekke eller fjerne. Så kan det så absolutt hevdes at nedlegging av bruk som sjølstendige enheter og sentralisering av produksjonen ikke er noe nytt i landbrukspolitikken. Landbruket sjøl kan ikke på noen måte fri seg fra å ha deltatt aktivt i den prosessen. Det går mere jord ut av produksjon på grunn av landbrukspolitikken enn det gjør ved omdisponeringer til andre varige formål. Dette har heldigvis nå begynt å bekymre næringa, men ser ikke ut til å ha noe sterkt politisk ankerfeste. Den store bekymringen er at nå legges det opp til å øke tempoet i strukturendringene og i sentraliseringa av matproduksjonen. En ytterligere akselerering av strukturen i landbruket nå, vil føre til en svekket sjølforsyning, en miljømessig forverring av matproduksjonen gjennom økt transport av for og gjødsel, økt import av forråvarer fra andre land og verdensdeler, og redusert utnytting av de norske for-ressursene. St meld nr. 9 vil ikke bli vektlagt som retningsgivende for utviklinga i landbruket i denne perioden. Et annet signal som ikke er nytt fra denne regjeringa, er at budsjettstøtta skal reduseres sterkt. Den budsjettstøtta som skal opprettholdes skal gå til de som er heltidsbønder. Definisjonen på en heltidsbonde kan være vanskelig, og det er ikke alltid produksjonsomfanget som er avgjørende. Den mest sårbare gruppa i norsk jordbruk er de som har fulgt opp landbrukspolitiske signaler gjennom flere år, og nå sitter med en produksjon og et arbeidsomfang som ikke gir rom for inntekter utenom bruket. Disse bruka har en gjeldsbelastning som raskt vil føre til konkurs dersom det blir en svikt i inntektsgrunnlaget over budsjettstøtta. Det vi kan forvente samtidig med en sterk reduksjon av støtta er en omfordeling fra produksjonsnøytrale tilskudd til pristilskudd, og dermed vil en todeling av norsk landbruk være et faktum. I NBS mener vi også at produktene skal betales gjennom prisen i markedet, men vi vil opprettholde budsjettstøtta til å drive landbrukspolitikken for. Dette er en naturlig konsekvens av at vi vil opprettholde brukstallet, at vi vil ha landbruk over hele landet, og at det landbruket og matproduksjonen skal tuftes på norske ressurser. Norske fornybare ressurser er gras på både inn og utmark, og derfor er det viktig at vi fortsatt kjemper for at graset skal få et større konkurransefortrinn i forhold til kraftfor, enn det som er tilfelle i dag.
Jeg vil også nevne at den politiske ledelsen brukte mye tid på å besøke landbruket i alle fylker, i sin første tid i departementet. Det ble ytret ønske om å skaffe seg kunnskap om næringa, og bli kjent med forskjellige produksjoner og andre forhold som var viktige for en statsråd i LMD og ha kunnskaper om. I Oppland var det en slik opplæringsdag den 5. november, der statssekretæren deltok. Vi var i Valdres. Opplands største stølsdistrikt. Det ble vist fram mye vakker Valdresnatur og et mangfold av jordbruk og tilleggsnæring. OG det ble også gjennom et foredrag fra en mjølkeprodusent i Vang, fortalt om en utbygging av mjølkeproduksjon fra 16 til 84 mjølkekyr. Ei utbygging som har vært velsigna av tidligere regjeringer også, men som vi kan regne med vil bli stimulert ytterligere nå. Budskapet til statssekretæren var at ingen i Valdres måtte gjøre dette en gang til. Gjelds og arbeidsbelastning var svært tyngende og miljøproblemene økende. Så det er gjort forsøk på å formidle kunnskap og fakta fra Oppland, og landet for øvrig.
Det kan av og til virke som vi ikke helt har skjønt og tatt innover oss at vi har en regjering og en landbruksstatsråd som har helt andre målsettinger for matproduksjonen i Norge, enn det vi vil, og det vi mener er riktig. Jeg har tatt til orde for at vi burde forsøke å reise jordbrukets problemstillinger til debatt, og på en slik måte at også politiske styresmakter må forholde seg til debatten. Det er en bedre innfallsvinkel enn å avvente statsrådens utspill og så måtte forsvare eksisterende politikk. OBS har også gjennom forslag til landsmøtet 2013, som ble enstemmig vedtatt, tatt til ordet for at NBS skal gå gjennom det

verktøyet vi har gjennom det som kalles kapittel 1150, altså budsjettstøtta. Her mener vi at i den politiske situasjonen vi er i nå, vil være et offensivt grep å gjøre. Som en påminnelse har vi sørget for at felleskonferansen i går vedtok en påminnelse. Ettersom dette er et landsmøtevedtak, så bør jo også dette gjenspeiles i organisasjonens innspill til jordbruksforhandlingene.
Det som det videre arbeides med er kontakt mot politikerne. Det veit vi er en prioritert oppgave i NBS, men vi litt lengre ute i organisasjonen er nok ikke flinke nok på dette området. Det er derfor viktig at vi også prioriterer dette arbeidet framover nå den nærmeste tida. Nøkkelpartiene er støttepartiene til regjeringa. KRF og Venstre. Jeg appellerer så sterkt jeg kan til dere alle om å ta denne oppgaven alvorlig. Det er flere saker dere kan drøfte samtidig. Jeg har tidligere nevnt manglende politisk vilje til å forvalte rovdyr slik at vi kan produsere mat i skog og fjell. Det er en klar sammenheng mellom rovviltpolitikken og landbrukspolitikken.
Likevel så kommer vi ikke utenom at dersom det norske jordbruket skal ha en framtid så må det til en inntektsheving. Dette er jo det jordbruksforhandlingene handler om. Det blir svekket rekrutering og dermed en sterkere avskalling dersom det ikke legges til rette for inntekter som gjør det interessant å ha jordbruk og matproduksjon som yrke og levebrød. Vi har stor og økende sympati i blant forbrukerne for at norsk matproduksjon er viktig. Men vi har også en utfordring i å forklare sammenhenger til den menige kvinne og mann i kongeriket som ønsker god og kortreist mat men som kanskje ikke har den fulle oversikten over kronglete tilskuddsordninger, klimatiske og topografiske utfordringer i matproduksjonen. Vi må bli mye flinkere til å bringe fram for allmenheten de positive sidene ved et norsk jordbruk og en norsk matproduksjon. Dette er et arbeid vi alltid må arbeide med, og det er viktig at vi alle deltar. Og det er ekstra viktig nå. De som skal kjøpe maten vi produserer har stor makt og kan vi få forbrukerne helt på vår side så hjelper det ikke med politiske styresmakter som vil basere alt på import.

OBS 100 år. Opplæringsperioden – politikkperioden - framtida
Som all veit begynner OBS å nærme seg 100 år. Planlegginga av 100 års markeringa er så smått i gang. I denne sammenhengen har jeg lyst til å nevne at det er en seier at vi kan gå inn i hundreårsmarkeringa vår med en fortsatt frisk organisasjon. Det har svingt gjennom tidene, men det som sjølsagt påvirker oss, kanskje mere enn andre organisasjoner er at det særlig den første tida i den sterke strukturrasjonaliseringa var våre medlemmer det gikk utover.
Vi skal merke oss at det var ikke typisk småbrukere som så behovet for en organisasjon som skulle bli et alternativ og et korrektiv i landbrukspolitikken. Tvert imot så var det, for de av dere som kjenner historia, framstående politikere, embedsmenn og folk fra Landmannsforbundet, som Bondelaget het den gang, som stod i spissen.
Bonde og Småbrukarlaget så tidlig behovet for opplæring og opplysning. Faglige råd til utnyttelse av de ressursene som var på et småbruk. Vi fikk sentralt opprette egen høgskole som utdannet småbruksvandrelærere. Den lå på Sem i Asker. Her i Oppland var det Bonde og Småbrukarlaget som startet det som i dag heter Valle landbruksskole. Navnet var Oppland Småbruks og hagebruksskole. Historia vår kan grovt sett deles i tre faser. En opplæringsfase som gikk framover til langt ut i mellomkrigstida. Deretter en glidende overgang til å bli en landbrukspolitisk organisasjon, og de siste 50 årene har vi stort sett vært der. Medlemstallet har svingt og fra å være oppe på 15000 medlemmer rundt 1990 er vi i dag på snaut det halve. Dette sier meg at vi må våkne opp og spre budskapet vårt i flere miljøer, og at vi må fortsette å kjempe for den politikken vi tror på. Vi har i dag en del politiske motkrefter i vårt eget land, men hvis vi ser oss rundt i verden så har vi mange medspillere. Vi er inne i FN`s år for familiejordbruket. Les hva Josè A Osaba sier om våre muligheter. Familiejordbruket står for 70% av jordens matproduksjon. Vårt eget jubileumsår er matjordas år i FN.
Vi ar muligheten mine damer og herrer. Vi må bruke den til å bli flere. Vi må fortsatt gjøre det vi er gode til i NBS, når vi vil. Vi må dra lasset sammen og løfte i flokk. Vi må reise oss

og kjempe for det vi mener er ei riktig utvikling i matproduksjonen og mattryggheten i Norge. Jeg har tidligere sitert en kjent mann fra Stange i Hedmark, nemlig Trygve Sund. «En lyt tru på det en står for og stå for det en trur på» Det synes jeg er et godt slagord som vi kan ha med oss.
Til slutt: NBS har vedtatt en vervekampanje som går fram til landsmøte. Her som ellers gjelder at vi alle løfter i flokk. En enkel måte å gjøre det på er å sørge for god informasjonsflyt gjennom sosiale media. Facebook og hjemmesider er viktige hjelpemidler i dette arbeidet. Hjemmesida er den viktigste ververen i 2013. Vi trenger medlemmer og vi må la folk vite om oss og det vi står for.
Helt til slutt en stor takk til alle som bidrar i organisasjonsarbeidet i OBS. Takk til styret for godt samarbeide i året som er gått. Med stor fare for å nå gjøre urett, vil jeg likevel nevne en person som har brukt enormt mye tid og krefter og penger på bonde og småbrukarlaget de siste årene. Det har handlet om jordbrukets og distriktenes overlevelse og særlig da i kampen mot rovdyr. Ole Petter Berget. Til dere som synes 2000 kroner er mye for et medlemskap. Tenk på hva han har betalt i medlemskontingent de siste årene, gjennom bruk av tid, telefonutgifter og andre ting.
Jeg har ikke glemt vår trofaste og kunnskapsrike fylkessekretær Annette. Forhindret fra å delta p g av nære familieanliggender. Vi takker for en kjempeinnsats.

Nortura

Jordbruksforhandlingene

Da staten la fram sitt tilbud 6. mai var dette et tilbud på 10% av jordbrukets krav. Jordbruket hadde i sitt krav en ramme på 1,5 mrd, mens staten hadde en inntektsgivende ramme på 150 mill. Et annet forhold i statens tilbud var de sterke endringene i bruken av budsjettmidlene. Etter litt betenkning gikk jordbruket likevel inn i uforpliktende samtaler med staten for å få klarlagt om det var mer å hente via forhandlinger. Det ble raskt klart at dette ikke ville være tilfelle. Jordbruket fikk klar beskjed. Det var ikke mere å hente. Likevel ble jordbruket beskyldt av Landbruks- og matminister Sylvi Listhaug fra Frp i alle tv-intervjuer og debattfora, om at jordbruket hadde brutt og dermed avskrevet ytterligere tilbud fra staten. Dette ble en så alvorlig beskyldning at jordbruket valgte å ta kontakt med LMD for en avklaring. Det ble pånytt klargjort at det ikke var mer å hente. Listhaug fortsatte likevel å hevde det motsatte og dette førte til et veldig dårlig klima mellom statsråden og jordbrukets tillitsvalgte.
Etter bruddet med jordbruket ble det viktig for Regjeringen å få til en avtale med V og Krf. Det var nødvendig å inngå avtale med i alle fall en av partene for å oppnå flertall i Stortinget. Den 28. mai ble inngått avtale mellom de 4 partiene hvor rammen ble økt med 250 mill. og fordelingen av midlene ble mer i tråd med det jordbruket ønsket enn hva Regjeringen ønsket i utgangspunktet. Det ble også retrett på opphør av tidligpensjonsordningen og fruktlagertilskuddet. I tillegg ble velferdsordningene noe styrket. Likevel er det riktig å si at utviklingen av jordbruket vil gå i feil retning og ikke styrke verken rekruttering, distriktsjordbruket eller inntektsmulighetene. Det er alvorlig at regjeringen legger opp til en endring av jordbrukspolitikken uten en bred diskusjon i Stortinget.

I tillegg til virkemiddelbruken som forhandles gjennom jordbruksavtalen, ønsker også Regjeringen å gjøre store grep på flere områder. Opphør av priskontrollen, konsesjonsregelverket, bo- og driveplikten og senkning av tollen. Innføres noen eller flere av disse endringene vil det få konsekvenser for norsk landbruk på en helt annen måte enn vi hittil har vært vitne til.

Regjeringen har også satt ned flere utvalg som skal se på forenkling og målretting: Miljøvirkemidlene i landbruket. Rekruttering og utdanning. Forenkling av virkemidlene.

Etter bruddet i jordbruksforhandlingene arrangerte Bondelaget en storstilt aksjon i Oslo den 20.mai. Bonde- og Småbrukarlaget ble invitert med og til sammen mønstret dette rundt 5000 bønder og aksjonstilhengere. I forkant var det spontanaksjoner over hele landet.

Innspill fra OBS til NBS sitt forhandlingsutvalg

Dette notatet inneholder få konkrete forslag om økninger av kronesatser på de forskjellige produktprisene eller budsjettmidlene. Det er forsøkt tenkt at en foretar en grundig vurdering av virkemiddelbruken slik at vi fremmer NBS`s landbrukspolitikk. Jordbruksavtalen er den viktigste arenaen der en kan få på plass ordninger som fremmer en ønsket utvikling. Sjøl om vi ikke går inn på detaljer i avtalen, er vi helt på det rene med at en fortsatt styrking av inntektene i jordbruket er et overordna mål, og tiltak for å oppnå dette er viktige elementer i en debatt rundt dette viktige målet. Det er på det rene at vi i dag sitter med en regjering som ønsker billigere mat og at dette skal skje via effektivisering i et mye raskere tempo enn hittil.

Forutsette at Stortingsmelding nr. 9. er det politiske styringsverktøyet regjeringen vil forholde seg til.
NBS vil legge "verktøykassa for jordbruksoppgjøret" Enstemmig vedtatt på landsmøtet i 2013, til grunn.
Felleskonferansen mellom OBS, HBS og BBS 2014 sine vedtak om:
NBS bør sette dagsorden gjennom følgende punkter:
Miljøvennlig produksjon
Folke- og dyrehelse i forhold til import
Brakklegging av areal som følge av sentralisering
Økt sjølforsyning på norske ressurser.
Bruken av budsjettstøtten:
En grei forenkling av denne vil være å fjerne bunnfradraget
Driftsvansketilskuddet bør være en flaggsak
Mer av støtten bør vris fra produksjon til areal
Oppfordre Stortinget til å stemme ned forslaget om oppheving av dagens priskontroll ved kjøp og salg av gårdsbruk

Vi vil styrke produksjonen av mat på norske ressurser både husdyr og planteproduksjon.
Vektlegging av økt sjølforsyning og matvaresikkerhet basert på norske arealer i inn og utmark.
Bærekraftig utvikling av landbruket.
Vektlegging av biologisk mangfold og en naturlig bruk og pleie av kulturlandskapet.
Forsterke produksjoner som tar hensyn til klima-miljø-, energibruk og dyrevelferd
Styrke ordninger som kan gi en «grønn støtte»
Bruk av dyrka og dyrkbare arealer over hele landet.
Gjennomgang av virkemidlene for inntekt, vekt på kvalitet, helse, miljø og klima med klare mål for et større prisuttak.
Tilskudd for jordbearbeiding, god agronomi, biologiske prosesser
Miljøtilskudd for dyrknings- og jordarbeiding som er bærekraftig miljømessig og klimamessig
Miljøtilskudd for tiltak som fremmer dyrehelse og økt dyrevelferd som igjen fremmer kjøtt og melkeprodukter av høy og riktig næringskvalitet.
Legge vekt på familiejordbrukets ressurser.
Styrke gras og beite.
Øke og forbedre kornproduksjonen. Fremme bruk og støtte av kornsorter tilpasset et nordlig klima.
Vurdere å utrede muligheten for mer økt norsk protein.
Gå nøye inn på styringsverktøyet og retningslinjene for investeringsmidlene i Innovasjon Norge.
Satsing på forskning og utvikling av produksjoner og produksjonsmetodikk for et framtidig endret klima.

Matjordvern.
Produksjoner som er gått ut av målprissystemet må stimuleres for å øke produksjonen på en slik måte at høyere prisuttak i markedet vil la seg gjøre. Særlig storfe er en langsiktig produksjon og må gis tid til tilpasning.
Fjerning av dokumentavgiften
Ingen økning av bunnfradraget
Beholde differensiert budsjettstøtte.
Beholde størst tilskuddssats til de første dyr/areal
Kornprisen må ikke ytterligere ned, men økes. Gras må gjøres konkurransedyktig og korndyrking må være lønnsomt.
Stimuleringstiltak for dyrking av proteinvekster til bruk i kraftfòr.
Reduserte kostnader må tas via enklere og rimeligere utbygginger/moderniseringer. Via utvikling av teknologi og driftsapparat for et marginalt norsk landbruk. Via avgiftslettelser og forenklet byråkrati slik at mest mulig av tilskuddene kommer bonden til gode. Samarbeidstiltak bønder imellom og gode leieordninger av utstyr.

Tine

Regjeringens forslag:
Oppheving av priskontroll og delingsforbud:
Det vil ikke være til fordel for et samlet landbruk over hele landet å oppheve priskontrollen og delingsforbudet, men en fordel for de som ønsker å gå ut av næringa og selge til høystbydende som ønsker å selge tomter, fradele setrer, jord og tun. I sum vil dette ha en negativ utvikling for målet om økt matproduksjon og gå ut over den viktige matjorda.
Oppheving av konsesjoner og produksjons-tak:
Et frislepp av produksjonsvolum vil få fart på overproduksjon, sentraliseringa og til slutt nedlegginga.
Samtidig er det viktig å gå igjennom regelverket for konsesjoner for å se på ulemper og fordeler. Eks. er svinenæringa som omgår konsesjonsbestemmelsene ved å benytte engangspurker med påfølgende overproduksjon.
Oppheving av odelslova:
Så lenge det knyttes bo- og driveplikt til et gårdsbruk, kan det tas en diskusjon om odelslova og dens begrensninger på omsetning av gårdsbruk.
Oppheving av bo- og driveplikt:
Dette vil få store konsekvenser, og særlig i sammenheng med oppheving av konsesjonslovgivningen. Vil mest sannsynlig føre landbruket tilbake til husmannstiden hvor store investorer eller konsern kjøper opp gårder og jord hvor de ansetter gårdsdrivere. Presset på dårligere dyrevelferd, klima og miljø vil øke. Mer krav om importerte "billige" innsatsfaktorer i drifta. Konkurser og nedlegging hvis ikke driftsresultatet eller staten stiller opp med ønsket tilskudd til drift. Kapitalen vil spekulere i oppkjøp for oppdeling og videresalg til boliger, industri og infrastruktur i de beste jordbruksområdene.
Gjennomgang av byråkrati:
Det er på det rene at byråkrati, dokumentasjonskrav og kontrollvirksomhet, er en økende belastning i landbruket. Både arbeidsmessig og økonomisk.
Fristilling fra disktriktspolitikken:
Det vil være en alvorlig svekking av legitimiteten for landbruk i Norge, hvis landbruket ikke skal ha en rolle i distriktspolitikken. Den uviklingen som vil komme sammen med de øvrige tiltak regjeringen har foreslått, vil omgjøre norsk landbruk til et industrilandbruk i noen områder av landet. Et slikt volum- og ytelsesbasert landbruk, vil fort miste sin legitimitet i det norske folk, og import vil bli foretrukket av økonomiske årsaker.
Hva bør NBS gjøre:
De ulike forslagene til endringer hos den sittende regjering vil ha store konsekvenser for hvordan jordbruket vil utvikle seg. Det er vanskelig å vurdere den samlede konsekvens av gjennomføring av de enkelte forslag. NBS bør derfor forlange en konsekvensutredning før det i det hele tatt vil være aktuelt å diskutere disse forslagene.
Det er også viktig at NBS nå klarer å legge fram et alternativ til dagens landbruksutvikling som en motvekt til Regjeringens "raseringsforslag"
NBS bør på ingen måte gi lillefingeren slik at vi igjen blir sittende bondefanget i en utviklingsspiral vi ikke ønsker. Da må heller NBS vise sin styrke ved å unnlate å forhandle, eller bryte på et tidlig tidspunkt.
Dette bør aksjonsutvalget ha klare føringer for slik at de kan legge opp en strategi så fort som mulig for et brudd. Det er stor sannsynlighet for at statens tilbud er av en slik art at forhandlinger blir utelukket. I så fall bør også NBS ha klare strategier for hvordan en skal presse Stortinget til IKKE å vedta statens tilbud.
Utfyllende:
Vi tolker signalene fra både store og små opposisjonspartier slik at dersom jordbruksforhandlingene ender med brudd, er det ingen automatikk i at statens første tilbud vil bli akseptert av Stortinget. St meld nr.9, vil da være det offisielle dokumentet som landbrukspolitikken skal styres etter fra Stortinget, og det vil derfor etter vår mening

være riktig å legge opp til et krav som legger vekt på de sterke signalene i stortingsmeldinga om å øke matproduksjonen på norske resurser.

Inntekter:

For å sikre matproduksjonen og at avgangen av aktive brukere fra jordbruket reduseres, er det avgjørende at en øker inntektene. Dette vil også være nødvendig for å styrke rekruteringen til jordbruket. Det blir færre og færre produksjoner som inngår i målprissystemet. Dette betyr at markedet i større grad bestemmer prisene enn før. For NBS er det viktigere enn noen gang å kjempe for støtteordninger som prioriterer areal i bruk og en klimavennlig produksjon. Altså: Produksjon der jorda ligger for å unngå mye ekstra transport. Produksjon på flest mulig bruk, som medvirker til å opprettholde arealet. (Jord går ut av prod. ved økt jordleie og sentralisering). Tiltak som gjør det mulig for unge å satse på ei framtid i jordbruket. Ordninger som holder jord i hevd, (grøftetilskudd, gjerder, beite, driftsvansker og moderate investeringer/ vedlikehold,) er ordninger som må styrkes eller innføres.

Klima og miljø:

Det må settes et sterkere søkelys på de forskjellige produksjoners og produksjonsmåters påvirkning på klima og miljø. Det er mye relevant forskning som viser at de siste ti-åras utvikling i retning av færre enheter som driver produksjon, men som da bruker arealene med den arronderinga vi har, utsetter jorda for sterke klimamessige påvirkninger. Tunge traktorer og andre landbruksmaskiner medfører en enorm jordpakking og store påkjenninger på dreneringssystemet. Resultatet begynner å vise seg i reduserte avlinger på tross av økt tilførsel av kunstgjødsel og andre næringsstoffer. Det er derfor viktig å ta tak i denne utfordringen gjennom virkemiddelsystemet.

En annen uheldig faktor i den sterke strukturendringa vi har hatt er den store økningen i transport av fòr og husdyrgjødsel i landbruket. Mange bønder er i dag mere transportører enn bønder. Kostnadene ved denne produksjonsmåten er høg både i kroner og som miljøødelegger. Alternativet er areal ut av produksjon og økt import av både fòr og mat.

Distriktsjordbruket:

Med den sentraliseringsiveren som vi veit dagens regjering sitter med, så vil distriktjordbruket bli den største taperen. Vi får en todeling i norsk landbruks og matproduksjon, der begge kategorier, det volumbaserte sentrale jordbruket og distriktjordbruket vil slite økonomisk. Volumjordbruket vil på grunn av store investeringer være/ bli svært gjeldstynget, og distriktjordbruket vil gå over til å bli en småskala / nisje/ ideologi-produksjon, som drives med inntekter utenom bruket. Mer enn noen gang er det nå viktig å styrke distriktjordbruket og en desentralisert matproduksjon. Noe det fortsatt bør være flertall for i Stortinget. Vi har historisk stort underskudd av mørke kjøttslag, og de ordningene som ble innført for å stimulere bl a produksjon av storfekjøtt må styrkes. Denne produksjonen er langsiktig og det tar flere år før vi ser økning i produksjonen av betydning. Ordninger som stimulerer til fortsatt og økt bruk av utmarksbeite må også styrkes.

Kvalitet.

Ordninger som styrker kvalitet og matsikkerhet er viktig. Oversikter fra både Nortura og andre slakterier viser at for lam har kvaliteten hatt en svært positivt utvikling over en ti-års periode. «Nesten ingen leverer lam i klasse O og P lengre av ordinære raser». Dette tilsier at en fortsetter å premiere kvalitet. Når det gjelder storfe er det i dag vanskelig å oppnå tilfredsstillende klasser på raser som NRF, og lette kjøttferaser. I tillegg er kastrater et viktig potensiale for å øke kjøttproduksjonen. Også for å vri storfekjøttproduksjonen i en mere miljøvennlig retning, (mere gras og mindre importert kraftfòr), må dette komme i virkemiddelbruken. Jordbruksforhandlingene omfatter ikke lengre forhandlinger og fastsetting av målpriser for grasetende kjøttslag, og det er derfor viktig å stimulere disse produksjonene enda mere gjennom virkemidlene.

I tillegg til dette er det viktig å legge vekt på at disse produksjonene gir en sikkerhet for rein og trygg mat, og at dette er matproduksjon på norske ressurser. Dette siste er i allefall et argument i debatten for å styrke økt produksjon av mørke kjøttslag.

Gras/ Korn.
Et sentralt element i jordbruksavtala er kostnadsforholdet mellom gras og korn/ kraftfor. I dag er det lønnsomt å bruke stort innslag av kraftfor i alle husdyrproduksjoner. Også lamme- og mjølkeproduksjonen. Dette fører til at bruk av tungdrevne innmarkarealer og beite i utmark ikke benyttes i stor nok utstrekning. Prisnedskrivingen på korn for å holde en lav pris på kraftfor favoriserer kraftforet i for stor grad. Ønsker vi en større bruk av gras til å produsere mat med, må kostnadsforholdet gras/korn/kraftfor endres betydelig. Det vil da med rette hevdes at dette går ut over de lyse kjøttslagene og eggproduksjon, men dette er også de produktene det er lettest å ta mere ut for i markedet. Avtalen i 2013 viser at denne ordningen er enormt kostbar. Et øre økning i prisnedskriving er lik 10 mill kroner. Det er derfor vår holdning at en er tilbakeholdende med bruk av budsjettmidler som gir ytterligere stimulans til bruk av kraftfor og produksjon av mat basert på store innslag av importert fòr. Ved å bremse her vil som nevnt graset få bedre konkurransefortrinn og dette vil igjen føre til mindre bruk av kraftfor i mjølk og kjøttproduksjon på grasetende dyr.
Bruksnedlegging og arealavgang.
Uansett tidsperspektiv som velges, så viser det en avgang av sjølstendige bruksenheter i litt ujevnt tempo, men retningen går bare en veg fortsatt. Store arealer har gått ut av drift på grunn av landbrukspolitikken, men det er ingen klar sammenheng mellom bruks og arealavgang. Det vi ser er at prosent leiejord øker betydelig, og at i en del kommuner er det nå kamp om produksjonsjorda. I sterke landbrukskommuner i Oppland som Sel og Vågå ser vi at antall bruk med mjølkeproduksjon er redusert med en tredjedel på 25 år. Prosent leiejord har økt fra 15% til 27%, (Vågå), og fra 22% til 35% (Sel) de siste 12 årene. På tross av dette ser vi at av snaut 1100 bruk i disse to kommunene, er det fortsatt 900 bruk under 100 da som er i drift som sjølstendige enheter. Dette er et representativt bilde for storparten av kommunene i Oppland og sier at vi fortsatt har en bruksstruktur med mest småbruk. For å stoppe opp, og å snu denne trenden med bruks og arealavgang må denne type bruk prioriteres i alle tiltak i jordbruksavtalen. Dette er i sum en betydelig del av matproduksjonen og representerer også det største potensialet for beredskap og matvaresikkerhet.
Vi i OBS mener det er viktigere enn noen gang å kjempe den politiske kampen om kursendringer i landbrukspolitikken. Jordbruksforhandlingene er den mest konkrete arena for å etablere virkemidler som kan føre til endringer. Ytterligere sentralisering og industrialisering er en svekking av norsk matproduksjon og beredskap. Det samme gjelder holdningen til bruken av god produksjonsjord. Det er viktig at vi legger stor vekt på inntektsheving av de produksjoner som kan drives over hele landet og med norskavla fòr som utgangspunkt. Konkret er dette mjølkeproduksjonen på ku og geit og produksjon av storfe og lammekjøtt.

Møte med Klima og miljøminister Tine Sundtoft

Fra venstre: Trond Ellingsbø, Oppland BL, Arnfinn Beito, Oppland SG og Terje Holen, Oppland BS

Norgesfor

Eiksenteret
Eidsiva

Landsmøte

Landsmøte ble avholdt i Stjørdal 1. og 2. november. OBS hadde 17 utsendinger fra 10 lag. Ungdomsrepresentanten fra OBS var Håkon Grindstuen fra Fåberg. I tillegg møtte 5 observatører uten stemmerett. Fride Gunn Rudi fra Ringebu representerte fylkeslaget under «Smaken av Norge»
Therese Rudi fra Ringebu gikk ut av sentralstyret og Berit Irene Bergset fra Vardal/Gjøvik ble innvalgt.

***OBS hadde følgende forslag til Landsmøte**: Valg av tre representanter til valgkomite i mønsterlovene for lokallag. Vedtatt som nytt punkt I. Valgkomiteen innkalles til siste styremøte før årsmøte for å diskutere framlegg av innstilling til nytt styre. Vedtatt nytt punkt G under styret skal.*

Bestandsmålet for jerv
Ynglesonene for jerv innover i landet er en betydelig årsak til at jerv spres vestover. Jervesona i Oppland ble utvidet ved siste rullering av forvaltningsplan slik at den i dag ligger på grensa til Sogn og Fjordane som ikke skal ha jerv.
Jerven er mest utbredt i grensebeltet mot Sverige. Naturlig nok, da Sverige ikke har forvaltning av sin jervestamme. Ynglesonene for jerv i resten av norge ligger langs svenskegrensen.
OBS ser det derfor unaturlig å opprettholde en ynglesone for jerv i region 3 og deler av region 6. da disse fungerer som spredningssoner for jerv vestover.
I tillegg er region 3, Oppland, landets største utmarksbeitefylke. Det er derfor nødvendig å hindre de store jerveskadene beitedyrfylket utsettes for, og har vært utsatt for, siden det ble innført ynglemål for jerv. Det har gjennom mange år vært nedlagt betydelige midler og arbeid for å hindre de store jerveskadene uten å lykkes. Siste forsøk, ved å utvide jervesona, for å få en bedre og mer byrdefordelt forvaltning, har ikke ført til ønsket resultat. Dette har medført at Mattilsynet truer med beitenekt i store deler av jervesona. En slik utvikling er et nederlag for miljømyndighetene som ikke viser verken vilje eller evne til å få bukt med problemet. Vi har nå nådd en grense hvor vi ikke lenger kan akseptere at beitenæringa skal ta det hele og fulle ansvaret. Å iverksette tiltak utover forvaltning av rovviltet, er ikke mulig uten at utmarksbeite må vike som næring. Vi kan heller ikke akseptere den utviklingen av jervetap som påføres Sogn og Fjordane ved at region 3 sin jerveforvaltning er ute av kontroll.
Forslag:
Ynglesonene for jerv i region 3 og deler av region 6 opphører. For at ikke belastningen ved en slik endring skal påføres øvrige ynglesoner, må ynglemålet reduseres fra dagens 39 til 35 ynglinger.
Vedtak:
Landsmøtet ber styret arbeide for at antall ynglinger med jerv bringes ned til det vedtatte bestandsmål på 39 ynglinger og deretter at det nasjonale bestandsmålet reduseres til 35.

Forsøk på fagforeningsknusing?
Sylvi Listhaug reiser landet rundt og besøker bønder og bedrifter. På sine rundreiser har LMD (Landbruks og Matdepartementet) sendt brev til Fylkesmennene om at landbrukets faglag ikke skal inviteres.
Samtidig sier Listhaug at hun snakker med bønder og at disse ikke er enig med faglagene. Dette framhever hun som et poeng i alle intervjuer og alle debatter.
Har vi sett denne taktikken før? Ja, f.eks i England under Thacher sin regjeringsperiode og i USA under de fleste konservative presidentene. Taktikken for å knuse sammenslutninger som jobber for de ansattes eller næringers interesser, er i hovedsak å sette enkeltpersoner/grupperinger opp mot hverandre, splitte medlemmer ved å tilby enkelte

bedre vilkår enn andre og holde de tillitsvalgte ute av alle fora hvor de kan tale på næring og ansattes vegne.
Vi har en lang tradisjon i dette landet for å bygge velferd og framtid med demokratiet som bærende samfunnsprinsipp. I dette demokratiske arbeidet har, og er, faglag og fagorganisasjonene viktige medspillere. De ivaretar medlemmenes interesser som igjen er et resultat av demokratiske vedtak innad i faglag og organisasjoner. Når Listhaug gjennom sin ideologi ønsker å se bort fra disse prosessene ved å holde faglagene utenfor, viser hun med full tydelighet at hun ikke respekterer de demokratiske prosessene faglag og organisasjoner jobber gjennom. Hun ønsker med all tydelighet å lytte til egne meningsfeller og legitimere disse som landbrukets talsmenn og kvinner.
Oppland Bonde- og Småbrukarlag anerkjenner Listhaugs rett til å snakke med hvem hun vil, men å be fylkesmennene å ikke invitere faglagenes representanter når hun besøker fylkene, virker som et klart forsøk på å undergrave faglagenes rett og plikt til å representere sine medlemmer.
Vedtak: Landsmøte støtter uttalelsen.

NBS har den beste politikken
Landbruket står foran nye og store utfordringer gjennom innsettelsen av ny Regjering og ny Landbruks- og Matminister. Det er igangsatt og igangsettes betydelige arbeider med forenkling av tilskuddssystemene, noe som kan være positivt, men også ha elementer av uheldig utvikling i seg.
Det er varslet en ny landbruksmelding og med Regjeringens tydelige signaler om effektivisering, sentralisering og stordrift som virkemidler for å øke matproduksjonen, står vi ovenfor store utfordringer.
Norsk Bonde og Småbrukarlag sine grunnprinsipper som bygger på et landbruk over hele landet på norske ressurser og en «grønn» utvikling av jordbruket, står i fare.
Sittende regjering med LMD-ministeren i forsetet har vist en stor vilje til å gjennomføre sitt ideologiske prosjekt framfor å lytte til advarsler fra klimaeksperter, FN og andre nasjonale og internasjonale institusjoner, som advarer mot industrialisering og monokulturer.
NBS har i sin virksomhetstid vært en betydelig bremsekloss mot industrialiseringen i det norske jordbruket. NBS har i sin virksomhetstid vært en aktør sammen med Via Campesina for et globalt samarbeid mot den industrialiserte landbruksutviklingen vi har vært vitne til både i i-land og u-land.
Derfor ser vi i dag at Norge, tross en del uheldige utviklingstrekk, har klart å beholde både sunn matjord, store og små familiegårdsbruk over hele landet, og en dyrevelferd i verdenstoppen.
Den nye regjeringen er villig til å vrake disse verdiene for å oppnå billigere mat og færre støtte til bøndene.
Alle trender peker motsatt vei. FN har uttalt at familiejordbruket er veien å gå for å brøfø verden. Jordens tåleevne er strukket lenger enn den tåler i mange land. Miljøet taper, artsmangfoldet taper og klimaet endres. På tross av agroindustriens enorme satsing, kommer ikke dette de fattigste til gode og sult og sultrelaterte årsaker er alvorlig. I de rike landene, er livsstilssykdommer og fedme et økende problem. Vi opplever matjuks og antibiotikaresistente bakterier, hardkjøret industrilandbruket med sine sparte kostnader er et resultat av.
NBS har den beste politikken, selv om LMD-ministeren stadig liker å kalle den gammeldags og kommunistisk.
Endringsvilje er også å innse de feil som har blitt gjort gjennom mange år. Dette bør den nye ministeren ta inn over seg. Å legge opp til en utvikling av jordbruket som i alle henseender ikke er bærekraftig og som flere og flere industrialiserte jordbruksland nå tar inn over seg, er ikke mye framtidsrettet.
Norsk Bonde og Småbrukarlag må i sitt arbeid framover forsterke og tydeliggjøre sitt engasjement for å forhindre regjerings endringer og fremme NBS sine grønne verdier for

en alternativ utvikling. Dette er moderne og framtidsrettet til beste for miljø, klima og helse for folk og dyr.
Vedtak: Landsmøtet støtter uttalelsen.

Matkvalitet – Matsikkerhet - Arealbruk.
Den sittende regjering la våren 2014 fram sitt første tilbud til jordbruksavtale. Tilbudet og seinere vedtak i Stortinget fører til en akselerering av landbrukspolitikken når det gjelder areal og avlingsnedgang, økt import og dermed svekking av sjølforsyning av norskprodusert mat. Regjeringa legger opp til en raskere sentralisering av matproduksjonen, der store bruksenheter og volumproduksjon har alt fokus. Kvalitet på produktene og trygghet for en størst mulig produksjon av mat på norske resurser er prioritert ned.
På sikt vil dette redusere det matproduserende arealet i Norge ytterligere. Vi har de siste årene hatt en arealnedgang i kornproduksjonen. Vi har underdekning av kjøtt produsert på norsk gras, og fram til nå en overproduksjon av kjøtt produsert på fòr med mye importert kraftforråstoff. Regjeringens sentraliseringspolitikk vil forsterke denne virkningen, og dermed også gjøre den norske matsikkerheten mere sårbar og avhengig av økt import, av matvarer vi ikke har muligheter for å ha kvalitetskontroll på.
Norsk Bonde og Småbrukarlag har i mange år hevdet at det må føres en landbrukspolitikk som sikrer en trygg matproduksjon med mat av høy kvalitet. Endringer i landbruks- og matpolitikken er nødvendig. Matproduksjonen må baseres på naturgitte forutsetninger og ivareta jordas tåleevne. Når våre ledende politikere med regjeringen i spissen kun legger økonomiske føringer til grunn for landbrukspolitikken, vil ingen av det forutsetningene som er nødvendige for å sikre framtidige generasjoner en sikkerhet for kvalitetsrik og trygg mat, bli ivaretatt.
Vi ser det som et overordna prinsipp, at skal de statelige overføringene til jordbruket forsvares, så må de politiske målsettingene om å øke den norske matproduksjonen på norske resurser ivaretas. Det må bli lønnsomt for den enkelte produsent å bruke de arealene som det rås over uansett terrengmessige og klimatiske utfordringer. Dette vil være framtidsrettede mål for landbruks og matproduksjonen der matkvalitet og matsikkerhet har fokus fram for volum, høge kostnader og lave priser.
Vedtak: Landsmøtet gir styret i oppdrag å videreformidle uttalen til LMD og ulike media.

Utsendingene fra OBS med leder i NBS, Merete Furuberg, i midten

Vervevinnerne. OBS gikk av med 1. premien.

hel farg Furuseth

Snøhetta regnskap

DaleGudbrand trykkeri

Freda rovvilt

Det gode samarbeidet mellom Oppland Bondelag og Oppland Sau og Geit og Oppland Bonde og Småbrukarlag, har fortsatt også gjennom dette året, og det er grunn til å si at det har vært et arbeidsomt år. Etter de stor skadene på beitedyr forvoldt av ulv, sommeren 2012 og 2013, ble det fra forvaltningens side satt i verk skadeforebyggende tiltak våren 2014. Dette resulterte i felling av 2 ulver og 2 bjørner i Oppland, samt en ulv i Møre og Romsdal, som sannsynligvis var i Oppland først.

Skader forvoldt av ulv ble redusert til et fåtall, og skader forvoldt av bjørn gikk også sterkt ned, men det ble noen i midtre deler av Gudbrandsdalen.

Det som har tatt mye tid dette året er den tidvis svake forvaltningen av jervestamma i vår region. Det har ikke vært fokus på tiltak for å oppnå felling av hele den tildelte lisenskvoten hverken i 2013 eller 2014. Dette har ført til at sommeren 2014 var en svært belastende beitesommer for beitebrukerne i jervesona, men også en del utenfor. Organisasjonene har gjort en rekke framstøt mot forvaltningsmyndighetene, for å få satt inn ekstraordinære tiltak for å ta ut full lisenskvote i lisensperioden. Det er sendt flere skriftlige henvendelser, og det har vært en rekke møter der forvaltning av jerv har vært hovedtema. En delegasjon fra organisasjonene i Oppland har hatt et møte med Klima og Miljøminister Tine Sundtoft om saken, og et felles møte med Landbruks og Matminister Sylvi Listhaug og Klima og Miljøminister Tine Sundtoft, der også Mattilsynets varsel om mulige beiterestriksjoner var sentralt. I tillegg er vi tilstede på alle møter i rovviltnemnda i Region 3, og gir våre synspunkter tilkjenne muntlig. Det har også vært egne møter med rovviltnemndas leder, for å drøfte akutte situasjoner.

Når det gjelder gaupe, så har dette rovdyret hatt litt mindre fokus i 2014. Skader forvoldt av gaupe på sau, er økende i deler av fylket. Sportelling utført av Oppland Jeger og Fisk, viste i midten av januar 2015, at bestanden av gaupe er sterkt økende og at det er behov for ekstraordinære tiltak også når det gjelder forvaltning av gaupe. Den fastsatte jaktkvota for gaupe ble påklaget av naturvernorganisasjonene, og i skrivende stund er det ikke avgjort hva utfallet blir. Det er likevel hevet over enhver rimelig tvil, at sportellinga viser en gaupebestand som nærmer seg det dobbelte av bestandsmålet i vår region. Dette betyr at dersom skader forvoldt av gaupe skal reduseres må det til uttak av både familiegrupper og enkeltdyr i langt større omfang, enn kvota er beregnet på. Vi tar med at Klima og Miljøminister Tine Sundtoft har sagt klart at «det skal forvaltes både opp og ned i forhold til bestandsmål». Dette bør da være et klarsignal til forvaltningsmyndighetene om at i Oppland skal antall jerv og gaupe forvaltes ned til bestandsmålet. Dette skjer ikke uten ekstraordinære tiltak.

Isolert sett er arbeidet med fredet rovvilt og forvaltning en av de store arbeidsoppgavene i OBS gjennom året.

Beitenektsaken

Store tap av sau og lam forvoldt av jerv, over flere år, innafor forvaltningssona, førte til at 20 beitebrukere våren 2014 mottok varsel fra Mattilsynet om mulige beiterestriksjoner i 2015. Kravene for at restriksjoner ikke skulle bli satt i verk, var en reduksjon i tapstallene til under 10% av slepte dyr. Beitebrukerne følte dette som ekstra belastende, i en fra før fortvilet situasjon. Det har vært flere møter med de berørte beitebrukerne om saken, hvorav et etter initiativ fra OBS, i juli 2014. Møtet ble holdt på Otta. Mattilsynets varsel ble påklaget og det har i ettertid vist seg at det ikke er anledning til å ilegge restriksjoner på historisk grunnlag. Vi mener likevel at det rovdyrpolitisk og forvaltningsmessig, er bra at alle restriksjoner som beitebrukerne kan stå overfor uten at de sjøl kan foreta seg særlig mye hver for seg, blir kjent. Vi grenser tett opp til det som må karakteriseres som et yrkesforbud, og det vil neppe styresmaktene være bekjent av å innføre. Da har vi grunn til å forvente tiltak som reduserer skadebildet.

Ulv i Frankrike/studietur

Annette Jørstad deltok den 26. til 30. oktober på studietur til Nice i Frankrike i regi av det sentrale FKT-prosjektet (forebyggende og konfliktdempende tiltak) Målet for turen var å søke kunnskap om franske småfebønder og deres utfordring med ulv. Med på turen var også Italiensk og Sveitsisk ekspertise innen trening og utvikling av vokterhunder.

I det sørlige Frankrike, ikke mange milene fra feriebyen Nice, er ulveangrep et stort problem for fransk småfenæring. Frankrike er et EU-land og derfor forpliktet etter rovviltbestemmelsene i EU. Dette innebærer at de må ha 24 timers gjeting, vokterhunder, nattkve og kun ett lam pr. søye for å kunne motta erstatning for tapte dyr. Melkesau må gå bak rovdyrsikre gjerder i tillegg. Selv med såpass omfattende tiltak øker ulveskadene. Det er flere ulveflokker i regionen og selv i det åpne landskapet i alpene, klarer ikke tiltakene å holde ulvene unna. I Frankrike beiter sauen på utmark i 11. mnd. Selv når sauen settes på innmark for klipping, paring og lamming, er ulven der.

Gjetere og beitedyreiere forteller om ulver som blir mer og mer tilpasningsdyktige og oppfinnsomme. I de mer skogvokste og steinrike områdene, blir selv vokterhundene maktesløse. I tillegg forteller beitedyreiere og gjetere om stress, søvnløse netter og familiebrudd. Frankrike har hatt ulveproblemer i 25 år og bestanden er stadig økende. Det antas nå å være minimum 300 ulv i sørlige alper og områdene rundt. Som Sverige er Italia en bidragsyter til spredning av ulven nord og vestover. Særlig Sveits og Spania har fått et stort antall. Som i Skandinavia hører franske bønder mytene om at det kun er de som ikke finner gode tiltak slik at ulv og sau kan sameksistere. Samme historien kunne representantene fra Italia og Sveits også bekrefte.

Det er igangsatt et prosjekt i samarbeid med Italia og Sveits for å se på vokterhunders og ulvers adferd for å forsøke å finne ut hvorfor tiltakene ikke lenger ser ut til å virke. Etter stort press gikk endelig EU med på at det kunne felles inntil 36 ulver i området fram til mai 2015.

Turen var interessant og nyttig. Det er behov for kunnskap om andre lands utfordringer og se at utfordringene med ulv eskalerer fra land til land og at utfordringene for beitenæring er like store, om større, i andre land. Taperen er det viktige utmarksbeite overalt og for Frankrike har beiting også stor betydning for å begrense skog- og gressbranner. Det åpne vakre landskapet i alpene er skapt av beitedyr over generasjoner. Franske myndigheter er bekymret over dette landskapets forringelse hvis beitedyra blir borte. Både myndigheter og beitedyreiere er enige om at blir ingenting gjort, vil utmarksbeite i de sørlige franske alper være en saga blott om 10 år. Derfor har også en rekke miljøforskere gått sammen og skrevet til Brussel hvor de påpeker at det haster å gjøre noe med ulveproblematikken.

Vokterhundene oppfattes også som en trussel i turistområdene. Det er derfor satt opp skilt overalt som forklarer hvordan turgåere og turister skal forholde seg til hundene og saueflokkene som blir voktet. Hundene kan opptre truende hvis en kommer for nær, eller oppfører seg på en måte hundene ser på som en trussel mot sauene.

«Kom ikke for nær»
Vokterhunder følger saueflokkene i de sørlige franske alper uten at det ser ut til å hjelpe på tapene til ulv.

Prosjekter

Prosjekt effektivisering av skadefelling på freda rovvilt. (ESR)

Prosjektet som ble opprettet i 2010 og videreført fra 2012 med Annette Jørstad, fylkessekretær i OBS, som prosjektleder, har gjennom året hatt størst fokus på trening og sertifisering av sporingsekvipasjene. Det har vært gjennomført 3 testtreff i kombinasjon med trening i regi Scandinavian Working Dog Institute (SWDI) og 1 treningstreff i samarbeid med Fylkesmann i Hedmark. Erik Ola Helstad fra SNO har vært koordinator for dette.
I perioden har ekvipasjene videreført testing på steg 2, 3 og 4 og vil i løpet av våren 2015 få mulighet til å fullføre sine teststeg for godkjenning innen prosjektet. Det har vært gjennomfør 4 møter i prosjektgruppa som består av representanter fra kommunene Nord-Fron, Ringebu, Gausdal og Sør-Aurdal samt fra FM, Sau og Geit, Bonde- og Småbrukarlaget og skadefellingslaga.
Prosjektleder og ekvipasjer har deltatt på møte for rovviltkontakter, regionale møter for beitelag og møte med rovviltnemda. Ekvipasjene er presentert i brosjyre til beitedyreierne. Det var få oppdrag i Oppland for ekvipasjene i beitesesongen men flere oppdrag på sporing av ulv både i Hedmark, Akershus, Buskerud og Sogn og Fjordane.

RULL (Rekruttering, utdanning og likestilling i landbruket)

Fylkeskommunen fikk gjennom forvaltningsreformen 2010, oppdrag knyttet til rekruttering, utdanning og likestilling i landbruket. 2012 var siste prosjektår hvor partnerskapet deltok i prosjektstyret. Fra 1.1.14 ble RULL 2 igangsatt
Annette Jørstad har sittet i ledergruppa på vegne av OBS.
Handlingsplan for 2014 har samme mål som tidligere men med større fokus på videreutvikling og oppfølging. I tillegg er det jobbet en del med kompetansestrategi og derigjennom utvikle en webportal for å samordne aktivitet og kurstilbud innen landbruksaktørene. Dette arbeidet er i skrivende stund under utarbeidelse gjennom et mandatarbeid. Østlandsforskning har fått i oppdrag å kartlegge hvor bonden henter sin lærdom. Denne undersøkelsen skal legges til grunn sammen med øvrig kjent kompetanseinnhenting i det videre arbeid.

2. september startet et nytt kull på voksenagronom-utdanninga. Oppland fylkeskommune har bevilget 810 000 kroner til det nye kullet. Voksenagronomutdanninga i Oppland er et resultat av arbeidet i RULL og et av de mest vellykkede tiltak prosjektet har igangsatt. Hele 26 studenter er tatt inn på deltidsstudiet 2014-2016. Det ble markert på Valle videregående skole. Deltakerne er fra hele Oppland og i alle aldre fra 20 år og oppover. Therese Rudi, styremedlem i OBS, ønsket studentene lykke til på vegne av OBS under markeringa.

Bondeglød

Bondeglød er et nytt prosjekt som starta i 2013. Det har i fra før vært to Glød-prosjekter som har hatt fokus på lokalmatproduksjon og andre tilleggsnæringer. Etter en del signaler fra landbruket sjøl og også fra politisk hold ble Bondeglød starta med fokus på å løfte det tradisjonelle landbruket.
Prosjektets styringsgruppe er sammensatt av folk fra Fylkesmannen, regionrådet, landbrukskontoret og faglagene både lokalt og på fylkesplan.
Prosjektet har egen prosjektleder som er lokalisert til landbrukskontoret i Lillehammerregionen. Marie Skavnes har ledet prosjektet i 2013. Fra januar 2014 er prosjektet ledet av Anita Kokslien.

I 2014 har det vært stor og allsidig aktivitet i Bondeglød. Kurs, unge-bønder samlinger, fagtur med vekt på beitebruk i fjell og utmark, og deltagelse i matmarkering på Mataukfestivalen på Lillehammer.
Prosjektet har nå avsluttet sitt andre år av tre. Terje Holen er OBS sin representant i styringsgruppa.

Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sideelver
Arne Kristian Holslien sitter i prosjektstyret, det har vært 3 møter i løpet av perioden.

Utvalg og samarbeidstiltak

Landbruksråd Innlandet
Medlemsorganisasjoner i Samarbeidsrådet for landbruket i Hedmark og Oppland 2014: Felleskjøpet Agri, Nortura Region Øst, Tine Meieriet Øst, Mjøsen Skog, Hoff Norske Potetindustrier, Landkreditt Bank, Hedmark Bondelag, Oppland Bondelag, Hedmark Bygdeungdomslag, Oppland Bygdeungdomslag, Hedmark Bonde- og småbrukarlag Oppland Bonde- og småbrukarlag, Hedmark Bygdekvinnelag, Oppland Bygdekvinnelag Annette Jørstad har vært OBS sin representant i styringsgruppa.
Sekretær har vært Astrid Simengård og Tåle Willerud i Oppland Bondelag.
Generelt: Samarbeidsrådene er en felles møteplass for alle organisasjoner som inngår i bondens virksomhet. Målet for samarbeidsrådene er å koordinere de regionale aktivitetene i landbruket. Samarbeidsrådene koordinerer også kompetanse og informasjon internt i landbruket i form av seminarer, regionale temakonferanser og kurs for Unge Bønder. I hovedsak er det næringspolitiske organisasjoner som Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag , og økonomiske samvirkeorgansiasjoner som Nortura , TINE og Landkreditt Bank som deltar i rådene, men i prinsippet er det åpent for alle relevante aktører å delta.

I Landbruksråd Innlandet har det gjennom 2014 vært stort fokus på å få til en landbrukshelg med fagtemaer og kurs fra de ulike deltakerne i rådet. 31. jan og 1. feb. 2015 gjennomføres denne. Det er over 250 påmeldte og OBS deltar med kurs i oppdeling av slakt og konservering av mat. Kursene har over 80 deltakere og er av tilbudene som har fått flest påmeldinger. Det er utarbeidet nye vedtekter og ny logo.

Bønder til torgs ble ikke avviklet i 2014, men rådet gir støtte til lokale arrangementer etter søknad. Det samme til Unge bønder-kurs. Det har vært et ønske fra OBS om å få Unge Bønder-kurs tilbake til utgangspunktet hvor dette var et samarbeidstiltak mellom faglagene. En start for å få dette til, hadde vært å få kurset inn under paraplyen Landbruksråd Innlandet. Det har vi ikke fått støtte i Landbruksråd Innlandet for og Unge Bønder-kurset går videre i Oppland og Hedmark Bondelags regi, mens Landbruksråd Innlandet støtter kurset økonomisk. Det er likevel en positiv trend at det nå satses på en landbrukshelg hvor ulike tilbud samles og hvor Landbruksrådet står som arrangør.

Landbruksråd Innlandet har forvaltet restkapitalen etter sentraliseringen av Bygdefolkets studieforbund. Denne kapitalen ble oppbrukt i 2014.

Landbrukets HMS-tjeneste (helse, miljø og sikkerhet)
Fra 1. jan 2014 ble LHMS innlemma i NLR men fylkesgruppene fortsatte som tidligere gjennom året. Det ble nedsatt 6 ulike faggrupper med representanter fra NLR, LHMS og samarbeidende BHT for å se på hvordan sammenslåingen kan foregå på best mulig måte. Arbeidet var forventet å være ferdig i løpet av året, men det gjenstår fortsatt en del arbeid

før organiseringen er på plass. Dette skyldes i hovedsak at NLR er inne i en omorganiseringsprosess som må landes. Fra 1.1.15 opphørte fylkesgruppene.

Kristian Ekre har vært leder for fylkesgruppa gjennom året. Annette Jørstad har vært OBS sin representant i tillegg til Kristian.

Landbruksforum

Dette er et forum der representanter fra Fylkesmannens landbruksavdeling, Oppland fylkeskommune, (administrasjon og politikere), Innovasjon Norge og landbruksorganisasjonene i Oppland deltar. Fra Oppland Bonde og Småbrukarlag møter leder og fylkessekretær.
Landbruksforum har en del overordna landbrukspolitiske saker på dagsorden, samtidig som det er mye interessant informasjon om landbruket både regionalt og nasjonalt.
Landbruksforums hovedrolle er å være til nytte for administrasjon og politikere, men forumet har ikke vedtaksmyndighet i saker.
Aktiviteten i Landbruksforum har vært liten siste året, og sakene som har vært oppe har stort sett vært informasjon om prosjekter som pågår enten i fylkeskommunen eller hos fylkesmannen.

Hva om mineralgjødselet tar slutt? Rapportlansering

Norsk Bonde- og Småbrukarlag lanserte 26. august en rapport om verdens gjenværende fosforreserver og hva vi må gjøre for å møte utfordringen. Rapporten, «Fosforfallet – De skumle utsiktene for global matsikkerhet» er utarbeidet i samarbeid med Støttekomiteen for Vest-Sahara. Territoriet Vest-Sahara, som er ulovlig okkupert av Marokko, har blant de største fosforreservene i verden, men dets folk tjener ikke på den lukrative fosforeksporten. OBS sto for det tekniske arrangementet og fylkesleder Terje Holen ønsket velkommen. Møte var åpent for alle interesserte.
Innledere:
Ola Stedje Hanserud, forsker ved Bioforsk/NTNU. Hanserud er en av Norges ledende forskere på fosforsystemer, og forfatter av rapporten.
Erik Hagen, som er daglig leder i Støttekomiteen for Vest-Sahara, og Asria Taleb Mohamed, som er flyktning fra Vest-Sahara, presenterte problemstillingen sett fra perspektivet til folket i okkuperte Vest-Sahara. Marokko/Vest-Sahara står for 75% av verdens fosforreserver.

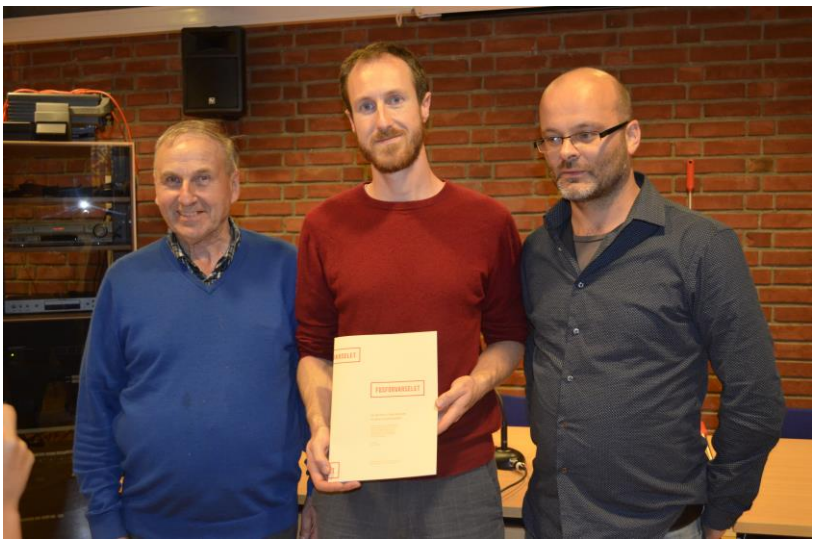

Fra venstre:
Fylkesleder Terje Holen, Bioforsk NTNU Ola Stedje Hanserud og daglig leder av støttekomiteen for Vest-Sahara Erik Hagen

Faglig rådgjevande utvalg for Reinheimen og Langsua.

Det har ikke vært noen møter i utvalgene gjennom 2014. Ola Brenna er OBS sin representant i Reinheimen og Arne Kristian Holslien i Langsua. Det er heller ikke informert til utvalgene eller fylkeskontoret om styrenes arbeid gjennom året.

Tilretteleggingsmidler

Fylkesmannen i Oppland har revidert det regionale bygdeutviklingsprogrammet 2014-2016. Satsinga på fjellandbruket fram mot 2017 har kommet med og tallene for de ulike tilskuddsordningene er oppdaterte.
Regionalt bygdeutviklingsprogram for Oppland 2014-2016 består av tre deler.
Regionalt næringsprogram
Regionalt miljøprogram for jordbruket
Regionalt skog- og klimaprogram
I 2014 tilføres Oppland 134 mill kr via tilskuddsordningene knyttet til disse programmene.
I tillegg har vi i år fått ekstratilsagn på inntil 3,5 mill kr til økt satsing skogsveger og skogbruksplanlegging.
Næringsprogrammet gjelder nå for perioden 2014-2016. Det forrige gjaldt bare for 2013.
Den treårige satsingen på Fjellandbruket og Oppland fylkeskommunes ansvar for ordningen «Verdiskaping og næringsutvikling i fjellområdene» omtales. Dessuten beskrives føringene for hvordan de bedriftsretta BU-midlene skal benyttes i 2014. Disse forvaltes av Innovasjon Norge.
Den nye inndelingen av tiltaka i regionalt miljøprogram er kommet inn som eget vedlegg.
Regionalt skog- og klimaprogram er som før.
Revisjonen som er foretatt er lagt fram og godkjent i Landbruksforum i Oppland i mars 2014. Kilde: Fylkesmannen i Oppland sin hjemmeside.

Sparebank 1

Regionalt miljøprogram (RMP)

Regionalt miljøprogram er en del av «Regionalt bygdeutviklingsprogram». Det har gjennom 2014 blitt arbeidet mye med det nye sentrale menyvalget. Siden menyen ble mindre fleksibel rammet dette blant annet tilskuddet til vedlikehold av sperregjerder gjennom tilskudd til beitelag. OBS sine representanter kjempet for å beholde dette og etter en del forhandlinger ble det omgjort fra tilskudd pr. m. gjerde til tilskudd pr. sau. Ingen optimal løsning, men innen menyen var det dette som ble mulig å få til. Et annet tilskudd det ble en del runder på var tilskudd til bratt areal. Etter hvert ble tilskuddet delt og tilskudd av bratt dyrka mark som er i aktiv drift ble tilskuddberettiget under «Skjødsel av bratt areal» uavhengig av høstemåte med tilskudd pr. daa. Dette er mer i tråd med den forrige ordningen.
Ordningen «organisert beitebruk» er endret til «drift av beitelag» Kristian Ekre og Terje Holen har deltatt i arbeidet på vegen av OBS.

Bygdeutviklingsmidlene til utredning og tilrettelegging i 2014

Fylkesmannen i Oppland fikk i år tildelt 3,35 millioner kr fra Landbruks- og matdepartementet i bygdeutviklingsmidler til utredning og tilrettelegging. Av dette var 420.000 kr øremerket til økologiske tiltak.

Ved inngangen til desember er det innvilget tilskudd til ca. 30 prosjekter for en samlet sum som tilsvarer så og si hele årets tildeling fra departementet.
Av store prosjekter som har fått støtte i år kan nevnes bl.a.:
Meierisamvirket TINEs prosjekt "Livslinjeråd" som er en storsatsing på økonomisk rådgivning til mjølkeprodusenter der en ser store og økonomisk viktige begivenheter i hele brukerperioden i sammenheng, slike som f.eks. investeringer i driftsbygning, tidspunkt for å engasjere den unge generasjonen i drifta og eiendomsoverdragelse.
Oppland som foregangsfylke for økologisk kornproduksjon. Dette innebærer at Fylkesmannen i Oppland skal bidra til at målet om 15 prosent økologisk kornareal i landet kan nås i 2020.
Lokalmat i Oppland - en foranalyse av aktører, status og muligheter. Dette er en kartlegging av kompetansebehovet og samarbeidsmulighetene i hele verdikjeden for lokalmatbransjen i Oppland - Flere andre lokalmatprosjekter har også fått støtte. Omsetning av lokalprodusert mat tar av, og produsentmiljøene i Oppland viser vilje til å være med å satse.
2014 var første året da de såkalte handlingsplanmidlene til økologisk landbruk skulle forvaltes som en del av BU-midlene til utredning/tilrettelegging. 420.000 kr var øremerket til dette formålet. Det ble bevilget midler til 12 prosjekter innen økologisk landbruk (i tillegg til det nevnte foregangsfylkeprosjektet). Kilde: Fylkesmannen i Oppland sin hjemmeside.

Bygdeutviklingsmidlene – Innovasjon Norge, Oppland

Innovasjon Norge har ansvaret for de bedriftsrettede bygdeutviklingsmidlene og samarbeider med de lokale landbrukskontorene. Hvert år skjer det litt endringer i regelverk. Reglene fastsettes i grove trekk i de årlige jordbruksforhandlingene.
Nye tildelingskriterier fikk OBS til å protestere.
Styret i Innovasjon Norge fastsatte nye tildelingskriterier for 2015 i desember 2014. Dette ble gjort uten at faglagene i Oppland fikk uttale seg eller ble involvert i prosessen. Det ble derfor sendt et brev til Innovasjonsstyret hvor OBS påpekte dette samt en del uheldige virkninger av forslaget til vedtak. OBS skriver bl.a.: «Prinsipielt er ikke OBS for en dreining av mer støtte til de største foretakene og en avkortning for de minste foretakene. Ved å sette en nedre grense som er såpass høy som 500 00 vil f.eks. mulighet til investeringsstøtte til foredlingsrom av ulike nisjeprodukter og mindre investeringer for å fornye/vedlikeholde eksisterende driftsbygninger, ikke komme i betraktning. Dette er

uheldig ut fra behovet om mer aktivitet og økt matproduksjon» Videre: «Vi registrerer også at Innovasjon forslår å avkorte satsene for en rekke ordninger samtidig som det innføres tilskudd til økt bruk av tre i større landbruksbygg. Behovet for å definere kubikkmeter i landbruksbygg, kan vi ikke se har annet formål enn å vri støtten fra de mindre investeringene til de større også på dette området.» Videre: OBS støtter forslag til støtte til setring og at det her ikke er forslag om minstekrav»
I behandlingen i Innovasjonsstyret den 5.1. gikk styret inn for å fjerne minstekravet til investeringstilskudd og til bygging i tre.

Bygdeutviklingsmidlene – region Valdres

*Det kom inn 56 saker med ei samla investeringsramme på over 70 mill. kroner. Tildeling for 2014 var på 19 302 000 med ei kostnadsramme for prioriterte tiltak på 41 218 000. Bygdeutviklingsstyret har gjennom bygdeutviklingsprogrammet lagt en **"Valdres-profil"** på politikken. Denne fokuserer på å støtte opp om dagens produksjon uten i for stor grad å virke strukturdrivende, sterk satsing på bygdenæringer og foredling, stor fokus på stølsbruk og utnytting av utmarka og videre et utstrakt samarbeid og satsing innenfor reiselivsnæringa.*
Ottar Martinsen har sittet i styret på vegne av OBS

Bygdeutviklingsmidlene – region Nord-Gudbrandsdal

Hadde en bevilga ramme på ca. 29 mill. Innvilga midler på ca. 32 mill. I dette noen inndradde midler fra 2013. 20% av innvilga til bygdenæringer/tilleggsnæringer.
Odd Gråberg har sittet i styret på vegne av OBS

De regionale bygdeutviklingsmidlene ble avviklet i jordbruksoppgjøret 2014 pr. 31.12.14. Restmidler er overført Innovasjon Norge, Oppland, som forvalter de fylkesvise bedriftsrettede bygdeutviklingsmidlene i sin helhet fra og med 1.1.15.

Betong øst

Henvendelser-tiltak-høringer

Vervepremie

Gjennom året gikk en intern vervekonkurranse hvor premien var et valgfritt gavekort til verdi av kr. 3000.- Vervepremien ble trukket på siste styremøte før jul og Terje Holen gikk av med seieren. Konkurransen var lagt opp slik at alle som vervet sendte inn skjema for hver de hadde vervet. Til flere skjemaer, jo flere napp i gavekortet. Det var god deltakelse gjennom året og flere ververe hadde flere skjemaer ved trekningen. Likevel var det ingen som hadde så mange som Terje Holen og naturlig nok ble han den heldige også denne gang. OBS vant i 2014 den sentrale premien på kr 10 000, for beste fylkeslag i vervekampanjen.

Oppdeling og behandling av slakt.

Det har gjennom 2014 vært gjennomført 4 kurs i regi OBS. I tillegg har lokallag arrangert kurset. Dette handler om å lære folk oppdeling og behandling av slakt.
Hensikten er å tilbakeføre tidligere generasjoners kunnskaper på området, og lære hva de forskjellige stykningsdeler heter, og hvor på dyret de sitter. Videre legges det stor vekt på behandling av skrotten, mørning og oppbevaring før oppdeling. Kurset er veldig populært og 50 deltakere har gjennomført kurset som er både teoretisk og praktisk opplagt. Kurset er godkjent som kurs i Studieforbundet. Lærer er Terje Holen.
***Stavsmart`n:*** *Terje Holen deltok også på stavsmart`n i samarbeid med lokale lag. Der fikk publikum velge sin egen oppskrift og lage og koke sin egen pølse. Det var skaffet tilveie 40 kg. storfe- gris- og lammekjøtt. Det var kø for å få lov til å lage sin egen pølse. Et svært populært og lærerikt tiltak.*

Konservering av kjøttvarer.

Terje Holen har også utarbeidet et kurs i konservering av kjøtt. Kurset handler om salting, røyking, tørking og hermetisering. Dette ble gjennomført som et prøvekurs i mai. Det deltok 18 deltakere fra Gausdal til Gjøvik. Prøvekurset ble en suksess.

Mataukfestivalen på Lillehammer

Ble avviklet 3. og 4. oktober. OBS i samarbeid med OBL, Bondeglød, Kulturstua i Ro og Fylkesmann deltok de med salg av smakstallerkner. Tallerkenen inneholdt bl.a: Lammefrikadeller, stekt squash, linas urtebrød, tyttebær med løk, kake m.m. Alt av lokale råvarer og oppskrift fra Kulturstua Ro. Det var stor interesse og selv om tallerkenen var priset, opplevdes det ikke som publikum var negativ til dette.

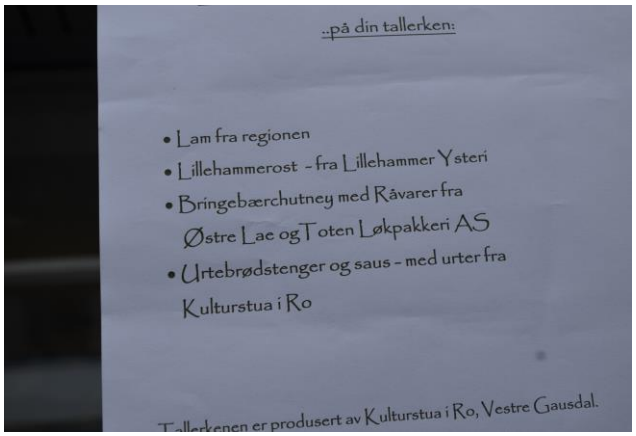

Nedforing grunnet radioaktivitet. *Brev til NBS av 16.9. hvor OBS ber NBS om å ta ny kontakt med Landbruks- og Matdepartementet for å påpeke urimeligheten i at bønder som blir belastet nedforing grunnet radioaktivitet, ikke kompenseres fullt ut.*

2.6. brev til NBS for ***evaluering av NBS sine strategier*** *foran jordbruksforhandlingene.*

To forslag til representantskapsmøte i mars: ***Bonden og matvareindustrien og landbruket en del av klimaløsningen.***

4.6. ***Sammenslåing av Lena vgs og Valle vgs***

I samarbeid med Oppland Sau og Geit og Oppland Bondelag er det sendt følgende brev:
18.12. Forvaltning av jerv og uttak av lisenskvote 2014-2015.
12.6. Klage på vedtak i Mattilsynet om beitenekt for 20 beitedyreiere innen jervesona
28.10. Forvaltning/uttak av jerv gjennom lisensjaktperioden
30.4. Starten på slutten for beitenæringa i Oppland?

En mengde e-postutveksling og telefonsamtaler i en rekke saker både internt og eksternt.

Hernes varme

Organisatorisk arbeid, informasjon og deltakelse.

2014 har vært et arbeidsomt år. Det har også i år vært jobbet mye opp mot verving og gjenbetaling av kontingent. Det har vært gitt ut 4 infoskriv kalt OBS-nytt og nyttig.
Det jobbes fortsatt med å få til så mange e-postadresser som mulig. I siste halvdel av året ble det opprettet nye hjemmesider sentralt og for fylkene. Det har tatt litt tid å sette seg inn i publiseringsverktøyet, men etter hvert har den nye sida blitt mer oppdatert. OBS er også på Facebook og Instagram. E-post er fortsatt den viktigste informasjonskilden til våre lokallagstillitsvalgte.
Det har vært gjort innkjøp av ny roll-up og laget en brosjyre som kan tilpasses aktivitet og som lokallagene kan benytte ved enkel redigering. Da OBS fyller 100 år i 2015 har mye av aktiviteten vært styrt mot dette. En rekke tiltak har blitt planlagt og styrebehandlet.
Fylkeskontorets ene ansatte og fylkesleder har fulgt opp mye fagligpolitisk møtevirksomhet og deltatt i styringsgrupper og prosjektgrupper. Dette tar mye tid og noe må derfor prioriteres bort eller få mindre oppmerksomhet enn en skulle ønske.
I tillegg til fylkesvise oppgaver, er det noen sentrale oppgaver og utvalg som tar tid og oppmerksomhet, men som anses viktige:
Terje Holen: Organisasjonsutvalget i NBS.
Annette Jørstad: Utmarksutvalget i NBS, Synlighetsutvalget i NBS. Regjeringsoppnevt utvalg på vegne av NBS, Forenkling og målretting av miljøvirkemidlene i landbruket.
Therese Rudi: Regjeringsoppnevnt utvalg på vegne av NBS, Rekruttering til landbruket og leder av aksjonsutvalget i NBS.

Fylkesleder har deltatt på representantskapsmøter i NBS som fast medlem sammen med Per Idar Vingebakken. Fylkesleder har deltatt på fylkeslederkonferanser, møtt på flere årsmøter for våre samarbeidsorganisasjoner, møtt fast på rovviltnemda sine møter, landbruksforum og landbruksfaglig samling i regi Fylkesmannen. Kjørt flere kurs i oppdeling av kjøtt i lokallag. Møtt på årsmøter i lokallag.

Fylkessekretær har deltatt i RULL, styringsgruppa. Styret i Landbruksråd Innlandet og styringsgruppa i landbrukets HMS, Oppland.

Det har vært møter med SNO, rovviltnemda, Miljø og klimaminister Tine Sundtoft, Mat og landbruksminister Sylvi Listhaug, nasjonalt rovdyrseminar, Østlandsforskning, Fylkesmann og fylkeskommunen.

Presseskriv og leserinnlegg

07.1: Matproduksjon og beitedyr.
25.2: Rovviltforvaltning og politiske løfter.
6.3: Sikker matforsyning
27.5: Bonden er ikke lønnsmottaker
28.5: Prosentbegrepet i Frp
18.6: Landbrukspolitikken, samfunnet og forbrukeren
28.8: Fosforvarselet – de skumle utsiktene for global matsikkerhet
2.12: Resistens og dobbeltmoral i Coop

Landbruket i Oppland

Kilde: Fylkesmann i Oppland

10 % av all dyrka mark i Norge. 12 % av alle jordbruksforetak - 4 900. 12 % av all sau på utmarksbeite. 10 % av alle sauebesetninger i Norge. 20 % av alle mjølkekuer/ammekuer på utmarksbeite– 18 000 kuer 24 000 ungdyr. 12 % av alle mjølkekuer og mjølkekuforetak. Oppland – 3,8 % av folketallet i Norge. I Oppland er 80 % av arealene over 600 m.o.h.

Korn:

I perioden 2001 til 2013 har kornproduksjonen gått tilbake med godt over 60.000 dekar mens grovfôrproduksjonen har økt med noe over 30.000 dekar. Fordelingen av kornproduksjonen mellom regioner i fylket viser at det i siste tiårsperioden har skjedd en betydelig omfordeling av produksjonen. Selv om kornarealet i alle regioner har gått ned i antall dekar har det endret seg i ulik grad innen hver region. Gjøvikregionen og Hadeland har relativt sett styrket seg mye på bekostning av alle de andre regionene.

Fjellandbruket:

Fjellandbruket Oppland er fra 2014 med i satsinga på fjellandbruket der det i jordbruksoppgjøret for 2013 ble bevilget 6 mill. kr pr. år i tre år fra 2014. Oppland er tildelt 1,0 mill. kr pr. år av disse midlene. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag koordinerer arbeidet for Nord- og Sør-Trøndelag, Hedmark og Oppland. Telemark koordinerer for Buskerud og Telemark. Hovedintensjonen med satsingen skal være å få fram konkrete resultater i form av økt verdiskaping og næringsaktivitet knyttet til fjellandbruket. De respektive landbruksdirektører utgjør styringsgruppen for bruk av disse midlene, og første tildeling skjedde våren 2014. Hele 17 av Opplands 26 kommuner er definert som fjellkommuner og disse utgjøres av alle kommunene i Valdres og Gudbrandsdalen unntatt Lillehammer. En kommune er definert som «fjellkommune» når mer enn 50 % av arealet ligger over 700 m.o.h. Landbruket i de to områdene har noe forskjellig utgangspunkt. Produksjonene i begge regionene er i hovedsak grovfôrbasert. Grovfôr utgjør 99 % av arealet i Valdres, 95 % i Nord-Gudbrandsdal. Mjølkeproduksjonen er viktigste næring, men også sau har en viss betydning ikke minst i Midt-Gudbrandsdal, og slaktegris/avlssvin betyr noe i visse deler av Gudbrandsdalen. Verdiskapinga i fjellandbruket i Oppland utgjorde hele 66,3 % av verdiskapinga i hele fylkets jordbruk ifølge NILF-rapport 1/2012 «Verdiskaping i landbruk og landbruksbasert virksomhet i Oppland». Gudbrandsdalsområdet (her inkludert Lillehammer kommune) utgjorde alene 52,9 % mens Valdres utgjorde 13,4 % av jordbruket i fylket.

Utmarksbeite og rovviltsituasjonen

Oppland har 12 % av landets sauer på utmarksbeite (259 287 søyer og lam) og 17 % av landets storfe som beiter i utmark (42 330 dyr). Fylket har 96 beitelag som jevnt over er godt organisert og viktige organisasjonsenheter for beitenæringa. Mer enn 95 % av saueprodusentene i Oppland er medlem av et organisert beitelag. I tillegg har andelen storfe i utmark som er med i organisert beitebruk økt betydelig de siste ti åra, fra 23 % i 2004 til 40 % i 2013. Tilskudd til organisert beitebruk i utmark utgjør om lag 4 mill. kroner årlig.

Yngve Rekdal: «Det meste av Oppland fylke er utmark. Trekkjer ein bort jordbruksareal og busette areal, utgjer utmark 95 % av fylkesarealet.» «11 mill da/46 % av landarealet i Oppland kan nyttast som beite» «Foruttaket frå utmark i Oppland kan aukast med 50 %»

Avslutning

OBS ønsker alle medlemmer og tillitsvalgte lykke til med videre arbeid i jubileumsåret 2015.

Å bli hundre år er en betydelig alder og vitner om stabilitet og nytteverdi gjennom skiftende tider og skiftende regjeringer. Når vi nå har passert de 99 ved å planlegge aktivitet og feiring gjennom 2015, er det også viktig å fokusere på fylkeslaget sin framtid. Aktivitet og engasjement fra medlemmer og tillitsvalgte har alltid vært en forse selv om ikke medlemstallet har kunnet konkurrere med storesøster Bondelaget. Vi når gjennom med mange ideer og tanker og har i mange saker og forhold vist at vi er framtidsrettet og kreative. Dette skal vi bygge videre på framover mot de neste 100 år.

Oppland Bonde- og Småbrukarlag 100 år 2015

Gausdal vgs